

Kadernota

Leeswijzer	2
Context	3
Voorgestelde keuzes	5
Financieel kader	8
Overige uitgangspunten voor de begroting 2025	9
Overzicht keuzemogelijkheden	12
Overzicht niet begrote opties	14
Toekomstscenario's, mogelijke toekomstige situaties	17
Actueel - De financiële verhouding in de kabinetsformatie (februari 2024).....	20
Actueel - De voorjaarsnota van het Rijk (april 2024).....	20
Actueel – Hoofdlijnenakkoord Hoop, lef en trots (mei 2024).....	21
Inzicht: analyses 2018 tot en met 2027	22
Totaaloverzicht ontwikkeling lasten programma's 2018-2027	22
Relatieve ontwikkeling lasten met prijspeil	22
Absolute ontwikkeling lasten	22
Ontwikkeling programma's 2018-2027.....	22
Openbare Orde en Veiligheid	25
Verkeer en Vervoer	25
Economie en werken.....	27
Sport, Cultuur en Recreatie	30
Sociaal Domein	32
Wonen en Leven	33
Ontwikkeling van de organisatie.....	34
Opbouw Functiehuis.....	35
Verstreckte subsidies	36
Financiële gezondheid	38
Context	38
Solvabiliteit	38
Grondexploitatie	41
Netto schuldquote.....	41
Lange termijn investeringsplan.....	43
Gemeentefonds.....	43
Vergelijking met andere gemeenten.....	48

Leeswijzer

Deze kadernota is omvangrijker dan voorgaande jaren. Ook wordt aanvullende informatie aan de raad beschikbaar gesteld. Omwille van het overzicht volgt hier een leeswijzer:

Context: in dit hoofdstuk worden de omstandigheden geschetst waardoor het financieel beeld bepaald wordt. Het hoofdstuk eindigt met het financieel kader dat het startpunt is voor deze kadernota.

Voorgestelde keuzes: in dit hoofdstuk worden de hoofdlijnen van de keuzes die het college voorstelt gepresenteerd.

Financieel kader: hier vindt u de effecten van de voorgestelde keuzes op het financieel kader voor de begroting 2025 en de meerjarenbegroting.

Overige uitgangspunten voor de begroting 2025: in dit hoofdstuk zijn de voorgestelde uitgangspunten voor het opstellen van de begroting uitgewerkt. Dit betreft indexeringen, het inwoneraantal en de WOZ-waarde van de stad.

Overzicht keuzemogelijkheden: deze tabel bevat alle keuzemogelijkheden die voor de kadernota zijn uitgewerkt. Elke keuzemogelijkheid is uitgewerkt in een format. De formats zijn ambtelijke uitwerkingen die omwille van het inzicht met uw raad gedeeld worden. U vindt ze in de bijlage.

Overzicht niet begrote opties: deze tabel bevat alle onderwerpen waar aandacht voor is, maar die nog niet begroot zijn. Elke optie is uitgewerkt in een format. De formats zijn ambtelijke uitwerkingen die omwille van het inzicht met uw raad gedeeld worden. U vindt ze in de bijlage.

Toekomstscenario's, mogelijke toekomstige situaties: dit hoofdstuk verkent verschillende mogelijke toekomstige situaties rondom het financieel kader. Daarnaast is informatie opgenomen vanuit het formatieproces, de voorjaarsnota van het rijk en het hoofdlijnenakkoord.

Inzicht: analyses 2018 tot en met 2027: dit hoofdstuk bevat aanvullende informatie over de budgettaire ontwikkeling binnen de programma's, over subsidies en over de organisatie.

Financiële gezondheid: hier vindt u informatie over de ontwikkeling van de financiële gezondheid van de gemeente en over de gemeentefondsuitkering.

Bijlagen: uitgewerkte formats van de keuzemogelijkheden en van de niet begrote opties. Deze ambtelijke uitwerkingen worden omwille van het inzicht beschikbaar gesteld aan de raad.

Voorwoord

Deze kadernota is nadrukkelijk anders dan de kadernota's van de afgelopen jaren. Het is een omvangrijke nota, los van de 1e Halfjaarrapportage. Onze financiën dwingen ons daartoe: de inkomsten van het rijk worden de komende jaren lager, terwijl de kosten van de Jeugdzorg sterk stijgen. Voor gezonde groei moeten we voor de komende jaren keuzes maken. In deze kadernota schetst het college de hoofdlijnen van deze keuzes. Die worden na besluitvorming door de raad verder uitgewerkt in de begroting. Verbreding landelijk beeld andere gemeenten

De dynamiek rondom het gemeentefonds betekende voor Rijswijk de afgelopen jaren een grote en aanhoudende financiële onzekerheid over de inkomsten. Met de recente voorjaarsnota en het hoofdlijnenakkoord lijkt aan die onzekerheid een einde te zijn gekomen. Met de uitkomsten van de voorjaarsnota en het hoofdlijnenakkoord is in deze kadernota rekening gehouden. Meer informatie hierover vindt u in de paragraaf Context hierna.

Vanwege het financiële perspectief moeten we voor de komende jaren keuzes maken. Net als veel andere gemeenten in het land, meer dan 200 gemeenten hebben op dit moment meerjarig grote tekorten. We investeren in de stad in fysiek, maatschappelijk, sociaal en economisch opzicht. Daarnaast blijven we investeren in onze eigen organisatie en in onze partners. Tegelijkertijd dwingt het financieel kader tot een aantal bezuinigingen en prioritering van de zaken die we aanpakken. De uitgangspunten en de hoofdlijnen van de keuzes die het college voorstelt leest u in het hoofdstuk Uitgangspunten en voorgestelde keuzes.

Om redenen van transparantie en inzicht wordt met deze kadernota extra informatie beschikbaar gesteld: informatie over alle keuzemogelijkheden, ook over de mogelijkheden die niet worden voorgesteld. Plus een aantal uitgewerkte toekomstscenario's die inzicht geven in de mogelijke toekomstige ontwikkeling van het budgettaire kader. Tot slot is een uitgebreide analyse van de financiële huishouding van de gemeente opgenomen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de budgettaire ontwikkeling van Rijswijk van 2018 tot en met de laatste jaarschijf van de meerjarenbegroting.

Context

Twee oorzaken maken dat het startpunt van deze kadernota negatief is: lagere inkomsten van het rijk en stijgende uitgaven voor de stad. Hierdoor staat onze financiële gezondheid onder druk en het dwingt ons keuzes te maken.

Lagere inkomsten van het rijk

De gemeentefondsuitkering is de belangrijkste inkomstenbron van gemeenten. Binnen de gemeentefondsuitkering speelden al langer drie ontwikkelingen: de herverdeling van het gemeentefonds, de opschalingskorting en de nieuwe accresmethodiek.

De herverdeling van het gemeentefonds beoogt het verdeelmodel te vereenvoudigen. Het gemeentefonds werd tot 2023 verdeeld over alle gemeenten met behulp van 90 maatstaven, die elk een eigen gewicht hadden. Met ingang van 2023 is het aantal maatstaven teruggebracht tot 50, met elk een nieuw gewicht. Voor Rijswijk is het effect van de

herverdeling financieel nadelig. Hierop is een ingroeipad van toepassing. Eén van de effecten van het nieuwe verdeelmodel is dat groei van de stad niet meer automatisch tot meer inkomsten leidt.

Gemeenten worden sinds 2015 geconfronteerd met de opschalingskorting. Deze korting is door het rijk opgelegd omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. De beleidswijziging van het opschalen van alle gemeenten naar 100.000+ inwoners is nooit doorgevoerd, maar de korting is blijven staan. In de voorjaarsnota heeft het rijk aangegeven dat de olop van de opschalingskorting met ingang van 2026 komt te vervallen. Dit levert Rijswijk vanaf 2026 een voordeel in het gemeentefonds op van € 2,2 mln. Daar staat wel een eenmalige korting van € 2,2 mln. in 2025 tegenover.

De nieuwe accresmethodiek voor het gemeentefonds is vanaf 2024 gebaseerd op de langjarig gemiddelde ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product. De omvang van het gemeentefonds was tot zeer recent gekoppeld aan de uitgaven van het rijk (trap op-trap af). Het accres is de jaarlijkse toe- of afname. Vanwege de stabiliteit en voorspelbaarheid van de gemeentefondsuitkering lagen er al plannen vanaf 2027 de ontwikkeling van het gemeentefonds te gaan koppelen aan de ontwikkeling van het Bruto Nationaal Product. Dat is recent door het demissionaire kabinet vervroegd naar 2024. De doorrekeningen van de meicirculaire (gepubliceerd 27 mei) zijn niet op tijd gereed voor verwerking in deze kadernota. Maar het effect van de nieuwe accres systematiek is voor gemeenten niet positief.

Stijgende uitgaven Jeugd

De groeiende stad zorgt ook voor een groei van de benodigde uitgaven en investeringen. Vooral de uitgaven aan jeugdzorg groeien hard. In 2023 zijn de uitgaven aan individuele voorzieningen jeugd met € 5 mln. gestegen tot € 21 mln. Deze stijging werkt door in de begroting van 2024 en verder. In de 1e Halfjaarrapportage is voor jeugd € 7 mln. structurele lasten verwerkt in het financiële meerjarenbeeld, hierbij is rekening gehouden met prijs- en volumeontwikkelingen.

Financiële gezondheid onder druk, bezuinigingen noodzakelijk

Door de lagere inkomsten van het rijk en hogere uitgaven voor de stad, staat onze financiële gezondheid onder druk. Daarom zijn maatregelen onvermijdelijk, zonder maatregelen komen we in een zeer risicovol financieel profiel terecht. De bezuinigingsopgave is zo groot dat we naar alle mogelijke maatregelen kijken. Alle inwoners en bedrijven zullen iets van de bezuinigingen merken. Toch willen we de dienstverlening en de uitvoering op het huidige niveau handhaven.

Financieel kader

De dalende inkomsten van het rijk en de stijgende uitgaven voor de stad leiden tot het volgende financiële kader:

bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028

primitieve begroting	518	2.234	-6.166	-1.621	
1e Halfjaarrapportage	-2.220	-5.463	-3.766	-9.223	
Subtotaal	-1.702	-3.229	-9.932	-10.844	-11.000
voorjaarsnota rijk		-2.200	2.200	2.200	2.200
meicirculaire	pm	pm	pm	pm	pm
Kadernota	-1.702	-5.429	-7.732	-8.644	-8.800

Voor een meerjarig sluitende begroting is een maatregelenpakket nodig dat oploopt tot tenminste € 9 mln.

Voorgestelde keuzes

In deze kadernota schetst het college op hoofdlijnen de maatregelen die, na het kaderdebat en besluitvorming door de raad, richting begroting 2025 verder uitgewerkt gaan worden.

Financiële maatregelen: oplopend tot € 2,5 mln.

De Financiële Verordening 2023 biedt ruimere mogelijkheden de economische levensduur van activa realistisch in te schatten. Door het verlengen van de economische levensduur worden de jaarlijkse kapitaallasten (afschrijving en rente) lager en lopen de kapitaallasten langer door. De levensduur van de vaste activa is op grond van de Financiële Verordening 2023 opnieuw beoordeeld. Het realistisch inschatten van de economische levensduur van investeringen die nu onderhanden of gepland zijn levert een bijdrage van € 0,5 mln. per jaar op vanaf 2025. In de 1^e Halfjaarrapportage is voor het herzien van de economische levensduur van de bestaande vaste activa € 0,5 mln. per jaar opgenomen.

Ook bestaand financieel beleid is heroverwogen. Voor de huidige uitzonderlijke financiële omstandigheden zijn bijzondere oplossingen nodig. In het staande financieel beleid worden de jaarlijkse netto opbrengsten van de parkeerexploitatie, van het woonfonds en van de cumulatief preferente aandelen Stedin toegevoegd aan bestemmingsreserves. Het college stelt voor deze opbrengsten met ingang van 2024 toe te voegen aan de algemene middelen en niet langer meer te storten in de mobiliteitsreserve of andere bestemmingsreserves, al dan niet revolverend. Het aanpassen van het financiële beleid voor deze drie specifieke opbrengststromen levert een bijdrage van € 1,9 mln. aan het maatregelenpakket. Deze keuzes hebben geen effect op de inwoners en bedrijven, het betreft een wijziging van financieel beleid.

Versoberen en stoppen van beleid: oplopend tot € 4,7 mln.

De huidige financiële context maakt pijnlijke beleidskeuzes onvermijdelijk. Belangrijk uitgangspunt bij de afwegingen is de dienstverlening en de uitvoering voor burgers en bedrijven te ontzien. De gemeentelijke dienstverlening blijft goed toegankelijk en bereikbaar.

Gelet op de omvang van het benodigde maatregelenpakket stelt het college voor te stoppen met de regeling tegemoetkoming meerkosten zorg. Dit raakt inwoners met een WMO voorziening en een inkomen meer dan 130% van het minimumloon. Het college stelt voor de taken van gebiedsregie anders te organiseren, onder andere door een deel te laten overnemen door de wijkboa's en de omgevingsmanagers. Ook de inzet op groen-blauwe schoolpleinen wordt stopgezet en doordat de provinciale ophoging van de Hoornbrug niet doorgaat, kan dit krediet komen te vervallen. In totaal leveren het stoppen van deze activiteiten een bijdrage van € 0,4 mln. aan het maatregelenpakket.

Het college stelt op verschillende beleidsterreinen een versobering voor. De belangrijkste versoberingen zijn de maatregelen voor kostenbeheersing in de Jeugdzorg (oplopend tot € 2,5 mln., zie de 1e Halfjaarrapportage), een korting op het welzijnsbudget (oplopend tot € 0,3 mln.) en een versobering op een aantal interventies in het preventieve jeugdbeleid (oplopend tot € 0,4 mln.).

Verder stelt het college voor een aantal zichtbare, maar niet onoverkomelijke maatregelen te treffen in het onderhoud en beheer van de buitenruimte (€ 0,3 mln.) en op het gebied van beleidsontwikkeling en -uitvoering economie (€ 0,2 mln.). Ook wordt de inzet van de Boa's in de stad iets versoberd (€ 0,1 mln.). Tot slot wordt een aantal kleine versoberingen doorgevoerd, bijvoorbeeld op verkeersveiligheid, onderzoek en het dagelijks onderhoud.

Extra opbrengsten: oplopend tot € 3,6 mln.

In de context van extra uitgaven aan de groeiende stad en een krimpend budgettair kader heeft het college ook de inkomstenkant bezien. De maatregelen die het college hierbij voor ogen heeft zijn:

- Extra buitenreclame toestaan vanaf 2026 (€ 0,15 mln.) en de inkomsten reclamebelasting vanaf 2026 te verhogen (€ 0,15 mln.).
- Huurpenningen in rekening te brengen voor Het Hof van Elsenburg (€ 0,3 mln. vanaf 2025)
- De handhaving van het parkeerbeleid te versterken, leidend tot een beter betaalgedrag (€ 0,6 mln.).
- De reguleringstijden van parkeren worden uitgebreid en de tarieven voor straat parkeren worden in overeenstemming gebracht met omliggende gemeenten (oplopend tot in totaal € 1,6 mln.).
- Conform de door de raad vastgestelde ontwikkelkaders wordt bij de nieuwe gebiedsontwikkelingen gereguleerd parkeren ingevoerd. De bijbehorende opbrengsten worden nu in de meerjarenbegroting verwerkt (oplopend tot € 0,2 mln.).
- De OZB tarieven extra te indexeren, zodat een inhaalslag gemaakt wordt op de lagere indexering in voorgaande jaren (€ 1,0 mln.).

Herprioriteren en uitstellen

Gegeven de financiële context is de geplande uitvoering van verschillende activiteiten en projecten heroverwogen. Het uitstellen van plannen en activiteiten verlicht het financiële beeld tijdelijk, de consequentie is dat de bijbehorende ambities ook later in de tijd gerealiseerd worden. De heroverweging leidt tot de volgende voorstellen:

- Het doorschuiven van budgetten uit het Isolatiefonds naar 2027 en 2028.
- Het onderzoek armoedebestrijding wordt doorgeschoven naar 2026.

- De investeringsprojecten Groene Assenkruis en Vlietzicht worden niet in 2025 en 2026 uitgevoerd, maar tot nader order doorgeschoven.
- Het project Wet open overheid wordt komend najaar tot nader order stilgelegd.
- Het invoeren van een nieuwe milieuzone en de sloopregeling brom- en snorfietsen worden uitgesteld tot 2025.

Efficiency maatregelen: € 0,6 mln.

Er kunnen altijd zaken slimmer, zonder dat het grote impact heeft. Het college stelt in dit kader voor efficiencywinst te realiseren in de ondersteuning door de ambtelijke organisatie, door het aantal parkeerautomaten in de stad te verminderen in verband met de beschikbaarheid van verschillende parkeerapp's en door de bezetting van het parkeerloket slimmer te organiseren.

Intensiveringen en nieuw beleid: oplopend tot € 2,7 mln.

We blijven investeren in de stad in fysiek, maatschappelijk, sociaal en economisch opzicht. Door een aantal slimme financiële maatregelen, het stoppen en versoberen van bepaalde beleidsterreinen en het doorschuiven van een aantal plannen, ziet het college beperkt ruimte voor nieuw beleid en een aantal intensiveringen. Deze voorstellen dragen bij aan actuele maatschappelijke en lokale opgaven. Het betreft de volgende voorstellen:

- Intensivering verkeersveiligheid (van 50 naar 30), infrastructurele maatregelen en OV en fiets;
- Voor het afmaken van de voetgangersbrug over de Prinses Beatrixlaan tussen Kindcentrum Buitenrijck/Sion en Cardia/Parkrijk worden hogere kapitaallasten per 2027 verwerkt.
- De sluiting van de tunnel onder de Haagweg zal in samenhang met o.a. de herinrichting Geestbrugweg over een aantal jaar plaats vinden maar voor die tijd krijgt de tunnel wel een opknapbeurt.
- De buitenruimte wordt structureel op een goed niveau onderhouden. De benodigde middelen voor het groenbeheerplan (€ 1,0 mln.) en het wegenbeheerplan (€ 0,1 mln.) zijn vrijgespeeld, rekening houdend met een aantal versoeringen in het maatregelenpakket (€ 0,3 mln., zie versoeren en stoppen van beleid).
- Het speeltuinbeleid kan een intensivering krijgen.
- We kunnen aan de slag gaan met de renovatie en verduurzaming van zwembad de Schilp, daarbij benutten we de reeds ontvangen Dumava subsidie van € 2,5 mln.
- De Marimbahal kan worden gesloopt, zodat er geen onveilige plek ontstaat.
- Achterstallig onderhoud bij Kinderboerderij 't Akkertje wordt aangepakt en voetbalvereniging Vredenburg kan een tweede kunstgrasveld krijgen.
- De herstructurering en renovatie van het woonwagenvak de Strijp kan worden opgestart.
- Voor de armoedeproblematiek in de stad worden extra middelen ingezet.
- De inzet op BIBOB (veiligheid/ondermijning) wordt uitgebreid, zodat de volledige reikwijdte van de wet in beleid en uitvoering kan worden benut.
- De inzet voor de veiligheid van het Stationsgebied wordt verhoogd.

Financieel kader

In onderstaande tabel vindt u het actuele financieel beeld, waarin de effecten van de maatregelen en intensiveringen zijn verwerkt. Het startpunt is de begroting 2024 die door de raad is vastgesteld. In onderstaande tabel zijn ook de effecten van de voorjaarsnota van het Rijk opgenomen en de onderwerpen uit de 1e halfjaarrapportage. De meicirculaire is op 27 mei gepubliceerd, de effecten voor Rijswijk worden doorgerekend maar zijn helaas niet op tijd bekend om in deze kadernota opgenomen te worden. De uitkomsten van de meicirculaire worden daarom via een afzonderlijke raadsinformatiebrief gedeeld.

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	1.975	2.234	-6.166	-1.621	
Budgetoverheveling	-1.457				
1e Halfjaarrapportage	-2.220	-5.463	-3.766	-9.223	
Subtotaal	-1.702	-3.229	-9.932	-10.844	-11.000
Voorjaarsnota rijk		-2.200	2.200	2.200	2.200
Meicirculaire	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Voorstel maatregelen:					
Financiële maatregelen	1.239	1.901	1.895	2.455	2.455
Versoberen/stoppen beleid	267	1.735	2.177	2.255	2.255
Extra opbrengsten	-	3.043	3.635	3.635	3.635
Herprioriteren/uitstellen	676	697	357	-881	-919
Efficiency maatregelen	-	445	445	445	445
Subtotaal na maatregelen	480	2.392	777	-735	-929
Voorstel intensiveringen	-110	-1.788	-2.142	-2.422	-2.701
Kader voor begroting	370	604	-1.365	-3.157	-3.630

De voorgestelde hoofdlijnen van het maatregelenpakket leiden tot een sluitende begroting voor 2024 en 2025. Voor de jaren daarna zijn nog extra maatregelen nodig. Gelet op de samenstelling van het maatregelenpakket zullen we ons hiervoor in eerste instantie richten op versobering en/of stoppen van beleid en taken.

* In de 1^e halfjaarrapportage is een aantal maatregelen verwerkt die direct bijdragen aan het terugdringen van het tekort 2024. Dit betreft:

- een vacaturekorting voor de resterende maanden van 2024: de vacatures worden pas na twee maanden ingevuld. Dit levert naar verwachting een besparing op van ca. € 0,8 mln.
- voortijdig beëindigen van inhuurovereenkomsten voor € 0,4 mln: een aantal inhuurovereenkomsten wordt dit jaar niet verlengd. Dit betreft inhuur voor de Wet open overheid, communicatie, externe inzet boa's, externe inzet RCC en externe inzet stadsbeheer.
- Het versoberen, uitstellen en/of doorschuiven van een aantal taken voor € 1,2 mln. Dit betreft onder andere het isolatiefonds, de inzet op trede 1-2 bij het WSP, geen inhuur maar eigen personeel op de uitvoering van ESF subsidie en van de SPUKs inburgering en Oekraïne, de inwonersraad armoede en op onderhoud buitenruimte (bladkorven, kauwgum, kerstbomen).

In deze kadernota worden aanvullende voorstellen gedaan de begroting 2024 weer in evenwicht te brengen.

Overige uitgangspunten voor de begroting 2025

Onderstaand worden de overige uitgangspunten voor de begroting 2025 gepresenteerd. Naast de gebruikelijke kerngegevens en indexcijfers, wordt ook een toelichting gegeven op de nieuwe indeling die bij de begroting 2025 geïntroduceerd wordt.

Nieuwe indeling begroting

De gemeentelijke begroting is ingedeeld in programma's en verder onderverdeeld in beleidsproducten. De huidige indeling van de beleidsproducten is lang geleden bepaald en sindsdien niet veranderd. Op zich heeft dat als voordeel dat de begrotingen en de jaarrekeningen van Rijswijk over de jaren heen elkaar vergeleken kunnen worden. Het is alleen lastiger te vergelijken met andere gemeenten, omdat die veelal een andere indeling gebruiken. De implementatie van het nieuwe financiële systeem, ERPx van Unit4, is een uitgelezen kans om de indeling te actualiseren.

Er zijn veel soorten indelingen die worden toegepast, maar een veelgebruikte indeling in de gemeente sector is op basis van de taakvelden. De taakvelden zijn een landelijk verplichte indeling en gemeenten leveren informatie volgens deze indeling aan bij het CBS. Dat betekent dat de gemeentelijke administratie daar al op is ingericht en dat veel gemeenten hun beleidsproducten ook in lijn met die indeling hebben opgebouwd. Voorgesteld wordt de P&C producten van de gemeente Rijswijk ook naar taakvelden in te richten, zodat de begrotingen en jaarrekeningen van Rijswijk beter vergeleken kunnen worden met andere gemeenten. Bij de invoering van de nieuwe indeling zorgen we er ook voor dat de Rijswijkse cijfers in de oude en nieuwe indeling blijvend met elkaar vergeleken kunnen worden. Dit voorstel wordt verder toegelicht in de Auditcommissie van juni.

Kerngegevens

Voor de totstandkoming van de meerjarenbegroting zal voor onderdelen gebruik gemaakt worden van de verwachte ontwikkeling van het inwonersaantal en de woningengroei.

Hieronder de uitgangspunten:

Per 1 januari	2024	2025	2026	2027	2028
aantal woningen	28.745	29.173	29.601	30.029	30.457
WOZ waarde woningen x € 1.000,-	10.359.173	10.500.413	10.641.653	10.782.893	10.924.133
WOZ waarde niet woningen x € 1.000,-	2.407.460	2.407.460	2.407.460	2.407.460	2.407.460
gemiddelde bezetting van 1 woning	2,0748	2,0612	2,0612	2,0612	2,0612
inwoners	59.640	60.132	61.015	61.897	62.779

Indexatie

Indexering wordt gebaseerd op de Nationale consumentenprijsindex (cpi) zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP februari 2024) van het Centraal Planbureau. Het indexcijfer voor 2025 wordt ingeschat op 2,8%.

Indexatie subsidies aan derden

Gezien de financiële situatie is het uitgangspunt dat niet wordt gecompenseerd voor indexatie. Waar nodig vindt de beoordeling plaats per aanvraag.

Kostenstijgingen gemeenschappelijke regelingen

In de colleges van alle Haaglandengemeenten is afgesproken dat voorafgaande aan een nieuwe begrotingscyclus gezamenlijke afspraken worden gemaakt over de financiële kaderstelling voor gemeenschappelijke regelingen (GR). Er is gezamenlijk een kaderbrief vastgesteld en verstuurd naar de verschillende gemeenschappelijke regelingen. De genoemde indexcijfers geven een algemeen vertrekpunt voor de begroting van de gemeenschappelijke regelingen in 2025 met als doel een indicatie af te geven voor een toekomstige inflatie compensatie. Het staat echter niet in de weg dat voor individuele gemeenschappelijke regelingen, in afstemming met de overige deelnemers, tot een andere bijstelling van de gemeentelijke bijdrage kan worden gekomen.

De gemeentelijke bijdrage voor 2025 vermeerderd ten opzichte van het basisjaar 2021 met:

- 2,6 % voor de materiële kosten volgens de nationale consumentenprijsindex (CPI). Dit cijfer is een inschatting voor het jaar 2025 (2,6 %, cMEV2024).
- 4,9 % voor de loonkosten volgens de index prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers. Dit cijfer is een inschatting voor het jaar 2025 (4,9%, cMEV2024).

Exploitatiebudgetten

Gezien de financiële situatie is het uitgangspunt dat voor de gemeentelijke exploitatiebudgetten niet wordt gecompenseerd voor inflatie. Dekking moet in eerste instantie gevonden worden binnen bestaande budgetten.

Lokale heffingen

Uitgangspunt voor indexering van de lokale heffingen is 2,8% verhoging.

In het coalitieakkoord is aangegeven dat de onroerendzaakbelastingen jaarlijks worden aangepast aan de inflatie. De gemeente verhoogt alleen meer dan de door het CPB voorspelde inflatie (cpi) als het echt niet anders kan. In deze kadernota wordt een voorstel

gedaan voor extra indexering van de OZB, waarmee een inhaalslag wordt gemaakt. In de afgelopen jaren is de gehanteerde indexatie OZB lager geweest dan de werkelijke inflatie:

jaar	gehanteerd	werkelijk
2021	1,7%	2,7%
2022	1,5%	10%
2023	2,4%	3,9%
2024	5,1%	3%

Ten opzichte van basisjaar 2020 zijn de tarieven over de afgelopen vier jaar ruim 8% minder geïndexeerd dan de werkelijke ontwikkeling. Gelet op het financiële beeld stelt het college voor een inhaalslag te maken en hiervoor 8% extra indexering op de OZB tarieven 2025 toe te passen, bovenop de reguliere indexering van 2,8%. De gemiddelde OZB aanslag voor woningen stijgt hierdoor met € 27,- van € 250,23 (2024) naar € 277,23.

De opbrengsten uit de afvalstoffenheffing en brede rioolheffing worden afzonderlijk bepaald en vastgesteld, voor deze heffingen geldt het kostendekkendheidscriterium. Dat betekent dat de totaal begrote baten van deze heffingen niet hoger mogen zijn dan de totaal begrote kosten. Uitgangspunt is kostendekkendheid, uitgezonderd de lasten voor kwijtschelding.

Voor de berekening van de tarieven voor toeristenbelasting is bij de meerjarenbegroting 2024 het tarief voor twee jaar vastgesteld, voor 2024 en 2025.

Loonontwikkeling

In de 1e halfjaarrapportage 2024 is de CAO-loonstijging 2024 reeds meegenomen. In de begroting 2025 zal een stelpost voor de nieuw af te sluiten CAO worden opgenomen. In 2024 is Rijswijk de grens van 60.000 inwoners gepasseerd, hierdoor stijgt de bezoldiging van politieke ambtsdragers met ingang van 2025. Dit wordt conform het geldende rechtspositiebesluit verwerkt in de begroting 2025.

Huren

Over het algemeen wordt voor huuraanpassingen 2025 2,8% verhoging gehanteerd (cpi, zie hierboven).

Overzicht keuzemogelijkheden

Onderstaande tabel bevat alle keuzemogelijkheden die in het project Kadernota onderzocht zijn. Voor elke keuzemogelijkheid is een uitwerking beschikbaar. Daarin worden maatschappelijk effecten, haalbaarheid, risico's en bestuurlijke overwegingen uitgelegd.

Een aantal keuzemogelijkheden beïnvloedt het aantal medewerkers dat nodig is. Bij deze keuzemogelijkheden is het nummer blauw gekleurd. Een eerste schatting is dat het over 20 tot 30 fte totaal gaat. De blauw gekleurde keuzemogelijkheden leiden dus ook tot een besparing op de personeelskosten. Deze besparing is in onderstaande tabel niet opgenomen. Op basis van de gemiddelde loonsom per fte ad. € 87K gaat het in totaal over € 1,7 mln. tot € 2,6 mln.

	Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
1	Klimaat					
1.1	Operatie Steenbreek		30	30	30	30
1.2	Groenblauwe schoolpleinen		40	40	40	40
1.3	Handelen bij calamiteit		20	20	20	20
2	Energietransitie					
2.1	Isolatie aanpak		771	771		
2.2	Werkbudget energie		327	327	327	
3	Economie					
3.1	Beleidsontwikkeling retail/bedr. terr		124	124	124	124
3.2	Beleidsuitvoering bedr. terr		50		93	93
3.3	Beleidsuitvoering retail		81	41	41	41
3.4	Accountmgt, publieke uitingen		100	100	100	100
4	Mobiliteit en Parkeren					
4.1	Voetgangersbrug Rw Buiten	45	45	45	45	45
4.2	Ophoging Hoornbrug	32	32	32	32	32
4.3	Uitstel investeringsprojecten		198	198	198	198
4.4	Verhoging tarief parkeervergunning max variant, excl extra kn		1.823	1.823	1.823	1.823
4.5	Gereguleerd parkeren RwB, incl extra kn		43	173	173	173
4.6	Gereguleerd parkeren rest Rijswijk, incl extra kn		39	514	514	514
4.7	Uitbreiden reguleringstijden max variant incl extra kn		780	920	920	920
4.8	Verhogen tarief straatparkeren max variant excl extra kn		1.402	1.402	1.402	1.402
4.9	Indexatie laadpaaltarieven		PM	PM	PM	PM
4.10	Onderzoek, data en monitoring		240	240	240	240
4.11	Verkeersveiligheid		55	55	55	55
4.12	Budget juridische ondersteuning		20	20	20	20
4.13	Budget bewonersmeldingen en kleine ingrepen ('palenpot')		75	75	75	75
4.14	Vaste formatie parkeerloket		200	200	200	200

4.15	OV coach		PM	PM	PM	PM
4.16	Bewaakte fietsenstallingen max variant		146	146	146	146
4.17	Fietstrommels		4	4	4	4
4.18	Minder parkeerautomaten		175	175	175	175
4.19	Saldo parkeeropbrengst naar AM	1.239	1.214	1.086	1.646	1.646
4.20	Park. handhaving extra scanauto		570	570	570	570
5	JMO					
5.1	Vaste formatie JMO		300	300	300	300
5.2	Toegang	150	260	260	260	260
5.3	Preventief Jeugdbeleid SD		160	160	160	160
5.4	Specialistische Jeugdhulp	300	600	600	600	600
5.5	Regeling meerkosten zorg (€ 100)		194	194	194	194
5.6	Welzijnsbeleid		415	415	415	415
5.7	Mantelzorg waardering		110	110	110	110
5.8	Preventief Jeugdbeleid sociale basis			42	71	100
5.9	Leerlingvervoer		50	50	50	50
5.10	Preventief jeugdbeleid 1 MO			153	306	459
5.11	Preventief jeugdbeleid 2 MO		8	31	61	100
5.12	Preventief jeugdbeleid 3 MO			57	113	170
5.13	Preventief jeugdbeleid 4 MO		58	686	1.313	1.941
6	WSI&P					
6.1	Actieplan armoedebestrijding	95				
6.2	Doelgroep minimabeleid		150	150	150	150
6.3	Collectieve aanvullende verzekering		462	462	462	462
6.4	Ooievaarspas		264	264	264	264
6.5	Kindregelingen Participas		21	21	21	21
6.6	Re-integratie en activering		300	300	300	300
7	Openbare Ruimte					
7.1	Inkomsten buitenreclame			150	150	150
7.2	Maaien		137	137	137	137
7.3	Extensief maaien		100	100	100	100
7.4	Sierbeplanting		100	100	100	100
7.5	Wegen		18	36	54	72
7.6	Spelen		4	8	12	15
7.7	Openbare verlichting LED		10	21	31	41
7.8	Openbare verlichting OV kabel			5	10	15
7.9	Openbare verlichting lichtmasten			6	12	18
7.10	Kauwgom verwijderen		35	35	35	35
7.11	Vegen		35	35	35	35
7.12	Toilet Wilhelminapark		20	20	20	20
7.13	Markering		30	30	30	30
7.14	Beschoeiing		10	19	29	10
7.15	<i>Inkomsten WKO</i>		22	22	22	22
7.16	<i>Riolering inspectie frequentie</i>		25	25	25	25

7.17	Verkeersregelinstallaties		7	14	22	7
7.18	Groenbeheerplan		-1.019	-1.081	-1.143	-1.199
7.19	Beheerplan wegen raadsbesluit		-117	-135	-179	-222
7.20	Beheer wegen extra benodigd		-261	-257	-234	-199
9	LTIP					
9.1	Verlengen econ levensduur	486	486	486	486	486
9.2	Econ levensd Investeringsprogr		427	549	549	549
9.3	Temporiseren		180	220	220	220
9.4	Schrappen geplande investeringen		50	50	50	50
10	Gebiedsontwikkelingen					
10.1	Uitstel nieuwe projecten (bv herontwikkeling stationsgebied)		PM	PM	PM	PM
12	Organisatie					
12.1	Krimp formatie agv maatregelen	*				
12.2	Vroegtijdig beëindigen inhuur	400				
12.3	Vacaturekorting	800				
12.4	Uitstel van activiteiten	1.200				
13	Transparant Begroten					
13.1	Kleine subsidies			200	300	500
13.2	Grote subsidies (vier)			500	1000	1500
14	Lokale lasten					
14.1	Afschaffen 0-tarieven precariobelasting		60	60	60	60
14.2	Invoeren nieuwe lokale belastingen		150	150	150	150
14.3	Gedeeltelijke kwijtschelding i.p.v. 100%		250	250	250	250
14.4	1% verhoging OZB		140	140	140	140
14.5	Kostendekkendheid legesverordening		700	700	700	700

*) Een aantal keuzemogelijkheden beïnvloedt de benodigde personele capaciteit. Bij deze keuzemogelijkheden is het nummer blauw gearceerd. Een eerste indicatie is dat het over 20 tot 30 fte totaal gaat. De blauw gearceerde keuzemogelijkheden leiden dus ook tot een besparing op de personeelskosten, deze besparing is in bovenstaande tabel niet opgenomen. Op basis van de gemiddelde loonsom per fte ad. € 87K gaat het in totaal over € 1,7 mln. tot € 2,6 mln.

Overzicht niet begrote opties

Onderstaande tabel bevat de onderwerpen waar een wens of noodzaak voor bestaat, maar die nog geen plek hebben in de vastgestelde begroting. Voor ieder onderwerp is een uitwerking beschikbaar. Hierin zijn het wettelijk kader, de aansluiting op de meerjaren visie, de bijdrage aan verschillende opgaven en kansrijkheid uitgeschreven.

Nr	Omschrijving	Investering	2024	2025	2026	2027	2028
1	Monumentenzorg en Arch.						
1.1	Formatie en kennis (fte)		35	67	65	65	65

2	Stadsontwikkeling						
2.1	Doorontw Programma (1 fte)			PM	PM	PM	PM
3	Onderwijshuisvesting						
3.1	Herijking IHP			PM	PM	PM	PM
4	Veiligheid						
4.1	Stationsgebied			65	40	40	40
4.2	Versterking Bibob		80	80	40	40	40
5	Klimaatadaptatie						
5.1	Robuuste inrichting		PM	PM	PM	PM	PM
6	Energietransitie						
6.1	Intensivering warmtetransitie			PM	PM	PM	PM
6.2	Woningisolatieprogramma 2026ev				PM	PM	PM
7	Economie						
7.1	Beleidsontwikkeling		25	25	25	25	25
7.2	Beleidsuitvoering Bedrijventerrein			100	100	100	100
7.3	Beleidsuitvoering Retail			30	30	30	30
8	Mobiliteit en parkeren						
8.1	Ombouw van 50 naar 30 km/u		PM	PM	PM	PM	PM
8.2	Verplaatsing voet/fiets/OV		PM	PM	PM	PM	PM
8.2	Wijkaanpak, exploitatie		300	300	300	200	
8.2	Wijkaanpak, investeringen			15	30	45	53
8.3	Verkeersveiligheid gedrag			100	100	100	100
8.4	Verkeersveiligheid infrastructureel	€ 1.000			13	25	25
8.5	Openbaar vervoer	€ 200		80	80	80	80
8.6	Beleid toegankelijkheid			PM	PM	PM	PM
8.7	Beleid lopen			PM	PM	PM	PM
8.8	Verbeteren fietsinfrastructuur				55	110	165
8.9	STOMP Principe			PM	PM	PM	PM
8.10	VRI naar iVRI	€ 200			12	24	36
8.11	Fietsparkeervoorzieningen	€ 300		12	12	15	17
8.12	Handhaving fietsparkeervoorz			PM	PM	PM	PM
8.13	Uitbreiding parkeerregulering			PM	PM	PM	PM
8.14	Vervangen parkeerautomaten	€ 1.290		PM	PM	PM	PM
8.15	Concessie laadpalen			PM	PM	PM	PM
8.16	Fiets, fietsparkeren	€ 3.965			83	166	249
8.17	Herin Herenstraat/Willemstraat					38	38
8.18	Herinrichting vml tunnel Haagweg			PM	PM	PM	PM

9	JMO						
9.1	Integrale dienstverlening		200	200			
9.2	Buurtgezinnen			52	52	52	52
9.3	Collectieve Scootmobielstallingen		60	60	60	60	60
9.4	Regenboogzebrapad		4	2	2	2	2
10	WSI&P						
10.1	Armoedeproblematiek			500	500	500	500
10.2	Aanbesteding gratis OV AOW'ers			30	30	30	30
10.3	Huisvesting Dienstverlening SD			456	456	456	456
10.4	Vergoeding contributie ooiev. pas			88	88	88	88
10.5	Schulden en Grip op Bewind		108				
10.6	Voortzetten van EWA 24-28		7	11	11	11	11
10.7	Doelgroep IIT uitbreiden			250	250	250	250
11	RijswijkBuiten						
11.1	Brug over Prinses Beatrixlaan	€ 2.200				77	77
11.2	Groen-blauwe hoofdstructuur	€ 1.450					
11.3	Station RijswijkBuiten	€ 2.150					
11.4	Event Plaza	€ 5.500					
11.5	Lange Kleiweg	€ 300					
11.6	TNO-terrein en omgeving	€ 100					
11.7	Locatie FCCR Sion	€ 100					
12	Buitenruimte						
12.1	Plein Huis van de Stad			20	20	20	20
12.5	Kinderboerderij 't Akkertje			5	5	5	5
12.6	Speeltuinenbeleid			22	22	22	22
12.7	Openbare ruimte bij Te Werve O			93	93	93	93
12.8	speelveld Van Rijnstraat			4	4	4	4
13	Vastgoed						
13.1	Duurzaamheid de Schilp	€ 9.500			250	250	250
13.2	Duurzaamheid Schouwburg	€ 3.500					88
13.3	Duurzaamheid maatschapp vg	€ 5.500				50	100
13.4	2e kunstgrasveld Vredenburg	€ 900			69	69	69
13.5	Bouw nieuwe sporthal Rwb	€ 10.000					350
13.6	Sloop Marimbahal	€ 330	PM				
13.7	Nieuwe Sportzaal Muziekbuurt	€ 6.000					210
13.8	Sloop Cor Ruysstraat	€ 330	PM				
13.9	Subsidie Zwemverenigingen			47	47	47	47

14	Gebiedsontwikkeling						
14.1	Bogaard stadscentrum:		PM	PM	PM	PM	PM
14.2	Kessler Park:		PM	PM	PM	PM	PM
14.3	Te Werve Oost:		PM	PM	PM	PM	PM
14.4	Havenkwartier:		PM	PM	PM	PM	PM
14.5	Stationsgebied:						
14.6	De Voorde			0			
14.7	Omgevingsplan	€ 480-€800					
14.8	Woonvisie			50			
14.9	Herstructurering De Strijp	€ 1500		40	67	67	67
15	Participatiebeleid						
15.1	Participatie(beleid)		100	200	200	200	200

Toekomstscenario's, mogelijke toekomstige situaties

Het uitgangspunt voor de toekomstscenario's is de beschrijving van mogelijke toekomstige situaties. Wat gebeurt er bij een toekomstige positieve ontwikkeling in de financiële verhouding met het rijk? Wat bij een negatieve? En wat gebeurt er bij toekomstige positieve macro-economische ontwikkelingen? En wat bij negatieve?

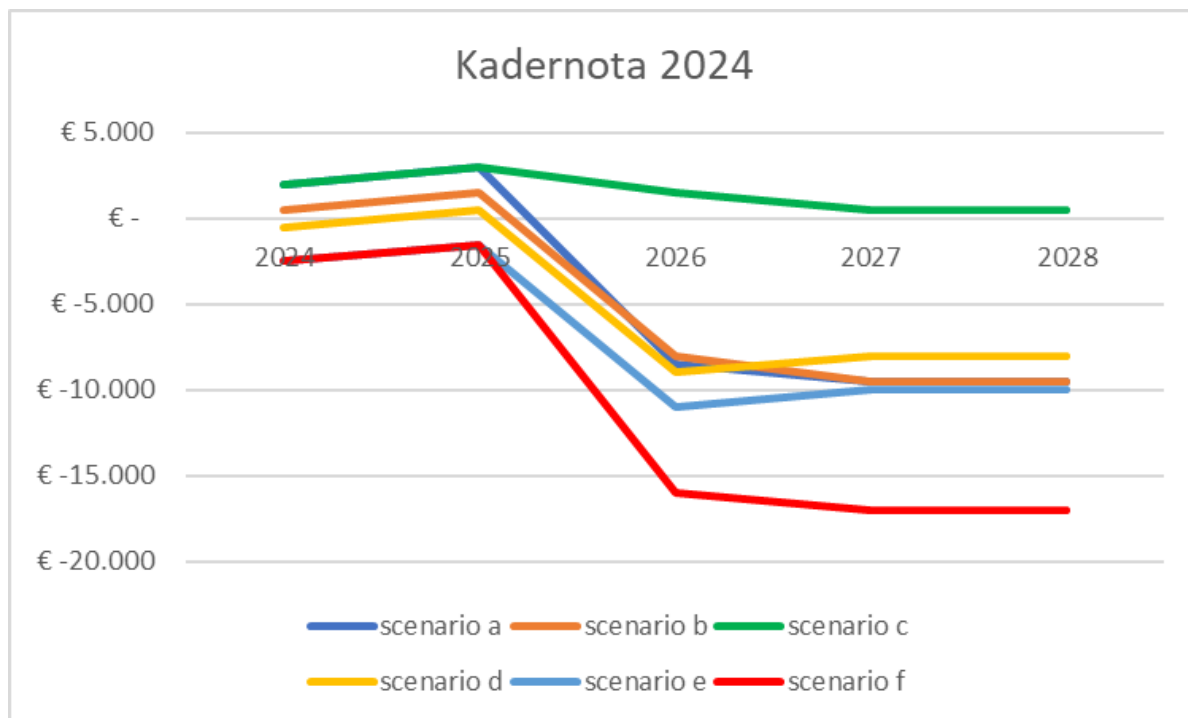
Wat er in de toekomst gebeurt weten we niet, het is onzeker. De onzekerheden financiële verhouding met het rijk en macro-economische ontwikkelingen vormen de basis voor de beschrijving van de toekomstscenario's.

Door zowel de financiële verhouding met het rijk als macro-economische ontwikkelingen te gebruiken ontstaan financiële toekomstscenario's, die een beeld geven hoe de toekomst eruit kan gaan zien. Vanzelfsprekend is dit model een vereenvoudiging, de werkelijkheid zal allerlei nuances en afwijkingen gaan bevatten. De gemeente heeft geen invloed op de toekomstscenario's. We kunnen niet voor een scenario kiezen.

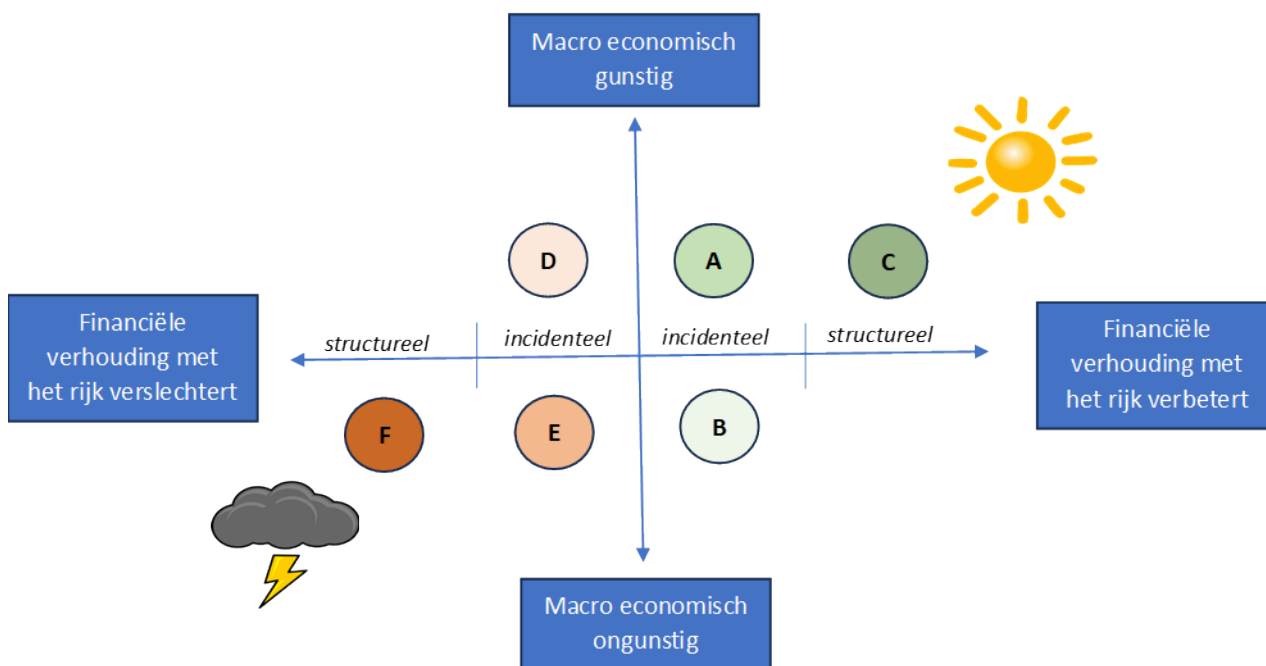
Binnen de financiële verhouding met het Rijk is aanvullend onderscheid gemaakt in incidenteel (eenmalig) en structureel (blijvend). Uit de analyses op de gemeentefondsuitkering (zie het hoofdstuk [Inzicht: analyses 2018-2028](#)) blijkt dat in de afgelopen jaren zowel structurele als incidentele aanpassingen zijn gedaan door het Rijk. Het onderscheid incidenteel tegenover structureel is met name van belang bij keuzes die effect hebben op de wat langere termijn. Bij de macro-economische ontwikkelingen maken we geen onderscheid in structureel en incidenteel. Het komt immers nooit voor dat de ontwikkeling van de macro-economie structureel positief of negatief is. Macro-economie laat pieken en dalen zien.

De toekomstscenario's

Op basis van het voorgaande zijn zes toekomstscenario's doorgerekend. De uitkomst is in onderstaande grafiek weergegeven. Een nadere uitwerking per toekomstscenario volgt daarna.

Het meest positieve toekomstscenario C gaat uit van structureel extra middelen van het Rijk en beweegt zich rond de nullijn. Het meest sombere toekomstscenario F veronderstelt een structurele korting op het gemeentefonds. De andere vier toekomstscenario's bewegen zich gelijkmatig binnen de bandbreedte van het positieve en sombere scenario..

Toekomstscenario A

In toekomstscenario A ontvangen gemeenten in de toekomst extra geld van het Rijk, met een incidenteel karakter. Daarmee is de financiële druk van de korte termijn minder, maar op

langere termijn blijft sprake van onzekerheid en financiële tekorten. De incidentele verbetering van het financiële beeld wordt in dit scenario versterkt door gunstige economische omstandigheden. Er is geen aanleiding extra reserves aan te houden. Geen financiële druk voor de korte termijn, maatregelen voor de langere termijn zijn nog steeds nodig.

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Uitgangspunt kadernota '24</i>	353	1.064	-10.347	-10.740	-11.020
<i>Financieel effect scenario A</i>	2.000	2.000	0	0	0
<i>Theoretisch kader scenario A</i>	2.353	3.064	-10.347	-10.740	-11.020

Toekomstscenario B

In toekomstscenario B ontvangen gemeenten extra geld van het Rijk, met een incidenteel karakter. Daarmee is de financiële druk van de korte termijn minder, maar op langere termijn blijft sprake van onzekerheid en financiële tekorten. De incidentele verbetering van het financiële beeld wordt in dit scenario afgezwakt door ongunstige economische omstandigheden. Extra reserves zijn nodig om financiële risico's op te kunnen vangen, bijvoorbeeld in de BUIG, de waardering van RijswijkBuiten en de gebiedsontwikkelingen. Er is daardoor nog steeds sprake van enige financiële druk voor de korte termijn en maatregelen voor de langere termijn zijn nog steeds nodig.

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Uitgangspunt kadernota '24</i>	353	1.064	-10.347	-10.740	-11.020
<i>Financieel effect scenario B</i>	500	500	500		
<i>Theoretisch kader scenario B</i>	853	1.564	-9.847	-10.740	-11.020

Toekomstscenario C

In toekomstscenario C compenseert het Rijk gemeenten structureel. Dit is het meest positieve scenario, waarbij er op korte en langere termijn geen sprake meer is van onzekerheid en tekorten. Gemeenten weten waar ze aan toe zijn en kunnen ook voor de lange termijn concrete plannen gaan maken.

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Uitgangspunt kadernota '24</i>	353	1.064	-10.347	-10.740	-11.020
<i>Financieel effect scenario C</i>	2.000	2.000	10.000	10.000	10.000
<i>Theoretisch kader scenario C</i>	2.353	3.064	-347	-740	-1.020

Toekomstscenario D-E-F

Toekomstscenario D

In toekomstscenario D blijft de omvang van het gemeentefonds onder druk staan in verhouding tot het takenpakket en krijgen we incidenteel minder geld. De economische situatie is gunstig, daardoor hoeven we geen extra reserves voor risico's aan te houden. Het financieel beeld voor de korte termijn staat enigszins onder druk, voor de lange termijn zijn er serieuze financiële uitdagingen.

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Uitgangspunt kadernota '24</i>	353	1.064	-10.347	-10.740	-11.020
<i>Financieel effect scenario D</i>	-500	-500	-500	1.500	1.500
<i>Theoretisch kader scenario D</i>	-147	564	-10.847	-9.240	-9.520

Toekomstscenario E

In toekomstscenario E blijft de omvang van het gemeentefonds onder druk staan in verhouding tot het takenpakket en krijgen we incidenteel minder middelen. De economische

situatie is ongunstig, daardoor is het noodzakelijk extra buffers voor risico's op het gebied van BUIG, RijswijkBuiten en de gebiedsontwikkelingen aan te houden. Het financieel beeld voor de korte en lange termijn staan fors onder druk.

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Uitgangspunt kadernota '24</i>	353	1.064	-10.347	-10.740	-11.020
<i>Financieel effect scenario E</i>	-2.500	-2.500	-2.500	-500	-500
<i>Theoretisch kader scenario E</i>	-2.147	-1.436	-12.847	-11.240	-11.520

Toekomstscenario F

Dit is het meest sombere toekomstscenario: alle door het Rijk ingeboekte taakstellingen op het gemeentefonds worden definitief, er komt geen compensatie voor de nadelige effecten van de nieuwe bbp-systematiek van het gemeentefonds en er worden aanvullende bezuinigingen op het gemeentefonds doorgevoerd.

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Vastgesteld begrotingskader 2024</i>	353	1.064	-10.347	-10.740	-11.020
<i>Financieel effect scenario F</i>	-2.500	-2.500	-7.500	-7.500	-7.500
<i>Theoretisch kader scenario F</i>	-2.147	-1.436	-17.847	-18.240	-18.520

Kort samengevat geven de toekomstscenario's A, B en C een financieel positieve toekomst. De toekomstscenario's D, E en F schetsen een somberder financiële toekomst. Het doel van deze toekomstscenario's is de besluitvorming door college en raad te ondersteunen. Op dit moment is de verdere ontwikkeling van de financiële verhouding met het Rijk onzeker: gemeenten weten niet goed waar ze op langere termijn aan toe zijn, vanaf 2026 is sprake van een zogenaamd ravijnjaar.

Actueel - De financiële verhouding in de kabinetsformatie (februari 2024)

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft begin februari 2024 een brief gestuurd aan informateur Plasterk met financiële onvermijdelijkheden, risico's en aandachtspunten. In deze brief erkent het ministerie dat de financiële verhouding met medeoverheden aandacht nodig heeft, zodat taken en middelen beter in balans komen. Het ministerie noemt de opschalingskorting (€ 0,7 mld structureel vanaf 2026), het verschil tussen accres- en bbp-systematiek (€ 2,1 mld voor 2026, oplopend tot € 3,9 mld. In 2027), de taakstelling Jeugdzorg (€ 0,5 mld structureel vanaf 2025) en de afschaffing van het WMO abonnementstarief (€ 0,2 mld structureel vanaf 2026).

In totaal meldt het ministerie van BZK hiermee een reeks voor het gemeente- en provinciefonds die oploopt tot € 5,3 mld in 2028:

<i>Ministerie BZK 8-feb-24</i>	<i>Bedragen x € 1 mln.</i>	2025	2026	2027	2028
<i>Opschalingskorting</i>			715	715	715
<i>Vershil accres- vs bbp-systematiek</i>			2.727	3.153	3.863
<i>Taakstelling Jeugdzorg</i>		500	500	511	511
<i>Afschaffen WMO abonnementstarief</i>			225	225	225
Totaal		500	4.167	4.604	5.314

Actueel - De voorjaarsnota van het Rijk (april 2024)

Het Rijk publiceerde op 15 april 2024 de Voorjaarsnota. Eerder dan gebruikelijk, met als doel de onderhandelende partijen voor een nieuw kabinet te informeren over de financiële

huishouding. Op basis van de voorjaarsnota zien we voor Rijswijk de volgende financiële effecten:

- Een incidentele (eenmalige) korting op de gemeentefondsuitkering in jaarschijf 2025 van € 2,2 mln.
- Het schrappen van de opschalingskorting met ingang van 2026 levert Rijswijk een structureel voordeel op van € 2,2 mln.
- De indexatie WMO-demografie levert in 2026 een voordeel op van € 0,22 mln., dat daarna ieder jaar met € 0,22 mln. toeneemt.

De besluitvorming over deze posten zal in de meicirculaire met gemeenten gecommuniceerd worden. We verwachten niet dat het demissionaire kabinet op korte termijn nog vergaande besluiten zal nemen. De aanhoudende financiële onzekerheid zal dus niet veranderen voor de langere termijn. Op 6 juni is de voorjaarsnota vastgesteld.

Actueel – Hoofdlijnenakkoord Hoop, lef en trots (mei 2024)

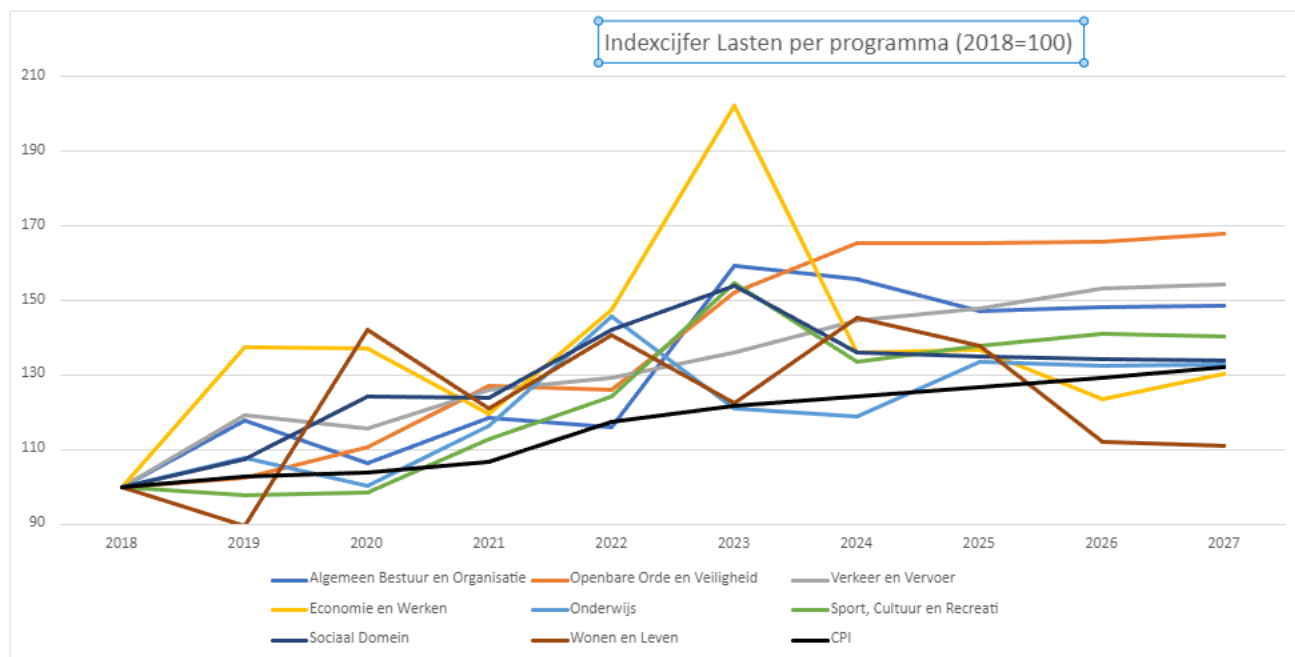
Medio mei hebben PVV, BBB, NSC en VVD hun hoofdlijnenakkoord gepresenteerd. In paragraaf 7 Goed Bestuur wordt in één alinea geschetst hoe de partijen aankijken tegen de verhouding met mede-overheden, waaronder gemeenten. Het hoofdlijnenakkoord gaat niet in op de (on)balans tussen taken en middelen bij gemeenten. De budgettaire bijlage bij het hoofdlijnenakkoord bevat een aantal maatregelen die de financiële huishouding van gemeenten raken (spreidingswet, spuks, etc.), maar geeft verder geen aanleiding tot financieel optimisme over het gemeentefonds. De partijen zijn voornemens voor de zomer een ministersploeg samen te stellen, die op Prinsjesdag de uitwerking van het hoofdlijnenakkoord zouden kunnen presenteren.

Inzicht: analyses 2018 tot en met 2027

Totaaloverzicht ontwikkeling lasten programma's 2018-2027

In dit onderdeel wordt de ontwikkeling van de lasten tussen 2018 en 2027 van alle programma's samen zichtbaar. Daarbij gaat het om de realisatie tot 2023 en de prognose op basis van de vastgestelde begroting 2024.

Relatieve ontwikkeling lasten met prijspeil

Absolute ontwikkeling lasten

De realisatie van de lasten per programma over de jaren 2018 – 2023:

Programma	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Algemeen Bestuur en Organisatie	5.421	6.382	5.771	6.419	6.278	8.636
Openbare Orde en Veiligheid	5.762	5.905	6.380	7.316	7.259	8.763
Verkeer en Vervoer	8.799	10.491	10.186	11.099	11.385	11.984
Economie en Werken	869	1.196	1.190	1.040	1.281	1.759
Onderwijs	5.786	6.241	5.801	6.727	8.433	7.007
Sport, Cultuur en Recreatie	7.615	7.440	7.491	8.583	9.451	11.769
Sociaal Domein	66.209	71.145	82.342	82.071	94.026	102.025
Wonen en Leven	42.541	38.062	60.450	51.472	59.903	52.037

Realisatie x EUR 1.000

Ontwikkeling programma's 2018-2027

In dit hoofdstuk komt de ontwikkeling en prognose van de lasten en baten per programma aan bod. Als eerste worden de lasten per programma relatief weergegeven. Daarna wordt er een verdiepingsslag gemaakt op de lasten op basis van absolute getallen. De ontwikkeling is

zichtbaar in staafdiagrammen. Tot slot komt de relatieve ontwikkeling van de baten per programma aan bod.

Lasten

De lasten van de gemeente Rijswijk worden per programma in grafieken weergegeven. De ontwikkeling van de realisatie en de prognose worden in één grafiek weergegeven. Daarbij gaat het om de realisatie van de lasten tot 2023 en de prognose vanaf 2024. De grafieken laten een relatieve ontwikkeling zien. Dat betekent dat het jaar 2018 geldt als basisjaar (index is 100).

Verdieping lasten

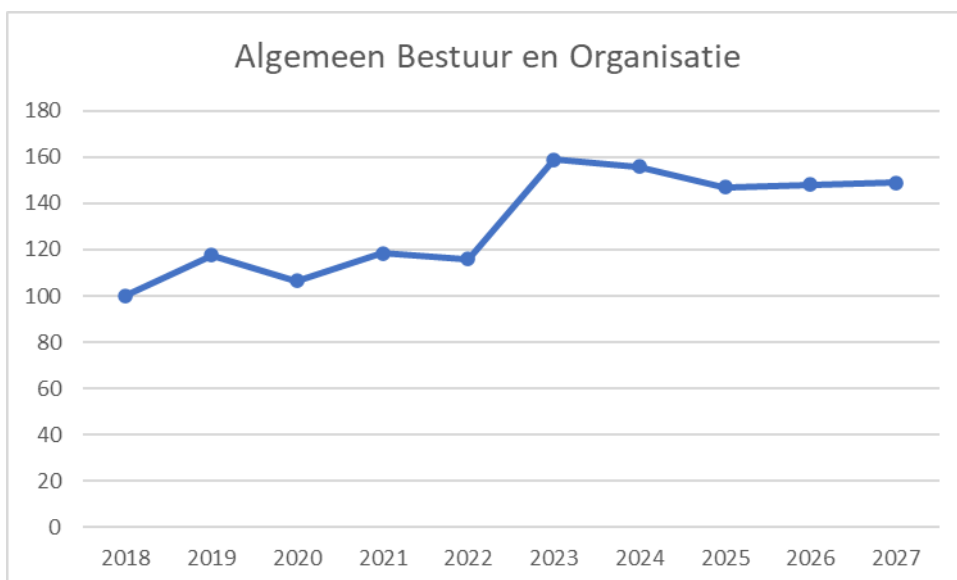
Vervolgens worden de lasten per programma verder uitgediept. Daarin is grafisch weergegeven hoe de absolute ontwikkeling en prognose van de verschillende programma's eruitziet. De cijfers in de grafieken zijn absoluut en moeten gelezen worden x EUR 1000.

Baten

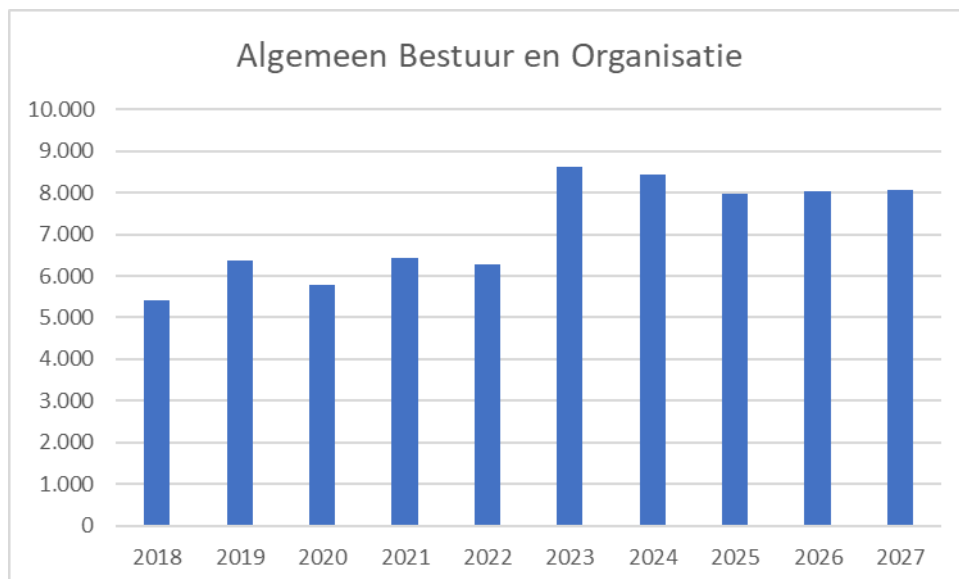
Tot slot worden in de grafieken de relatieve ontwikkeling en de prognose van de baten per programma zichtbaar over de periode 2018-2027. Van 2018 - 2023 gaat het om de realisatie van de baten en vanaf 2024 zijn het de verwachte baten op basis van de begroting. Ook hier geldt weer dat 2018 is gekozen als basisjaar (index is 100).

Algemeen Bestuur en Organisatie

Lasten

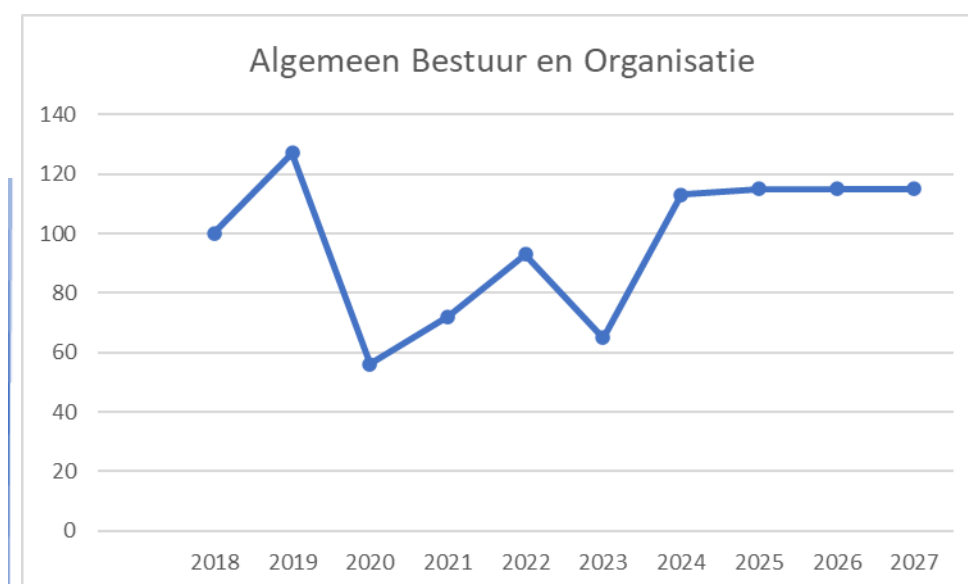

In 2023 is er een piek te zien in de lasten voor het Algemeen Bestuur en Organisatie. In dat jaar zijn de lasten ten opzichte van 2018 aanzienlijk verhoogd. Het verwachte beeld is dat de lasten niet verder zullen stijgen, maar relatief nog wel een stuk hoger blijven dan voorafgaande jaren.

In 2023 is er een piek te zien in de lasten voor het Algemeen Bestuur en Organisatie. In dat jaar zijn de lasten ten opzichte van 2018 aanzienlijk verhoogd. Lasten in dit programma bestaan voor een groot deel uit salariskosten van onder andere bestuur en publieke dienstverlening. Daarnaast zijn de lasten voor digitale dienstverlening toegenomen. Het verwachte beeld is dat de lasten niet verder zullen stijgen, maar relatief nog wel een stuk hoger blijven dan voorafgaande jaren.

Baten

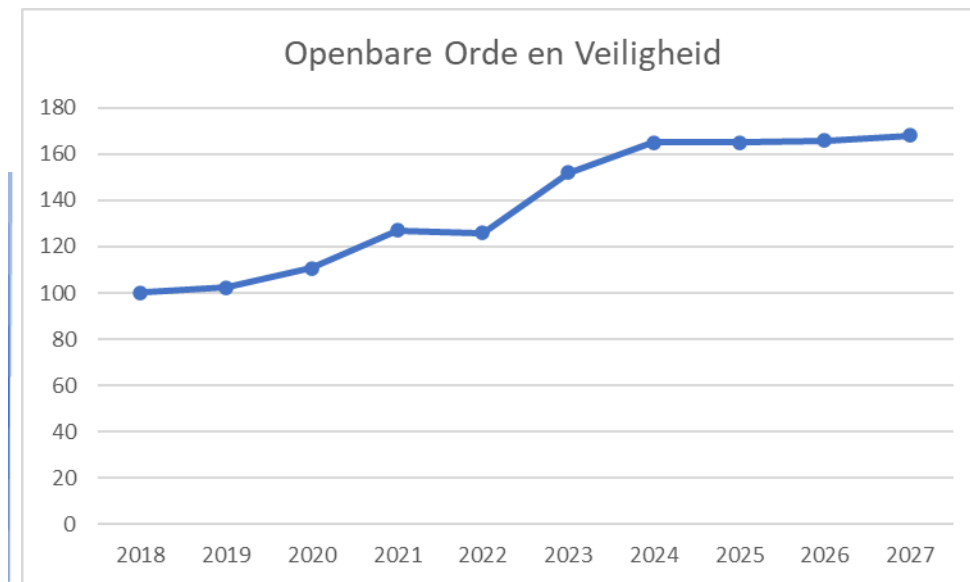

Voor het programma Algemeen bestuur en organisatie laat de ontwikkeling in de baten een wisselend beeld zien. Waar de baten in 2019 toenamen, daalden deze in 2020 fors. In de jaren 2021 en 2022 namen deze weer toe, maar bereikten niet meer het niveau van 2018. Door een daling blijven ook in 2023 de baten onder het niveau van het basisjaar 2018. De

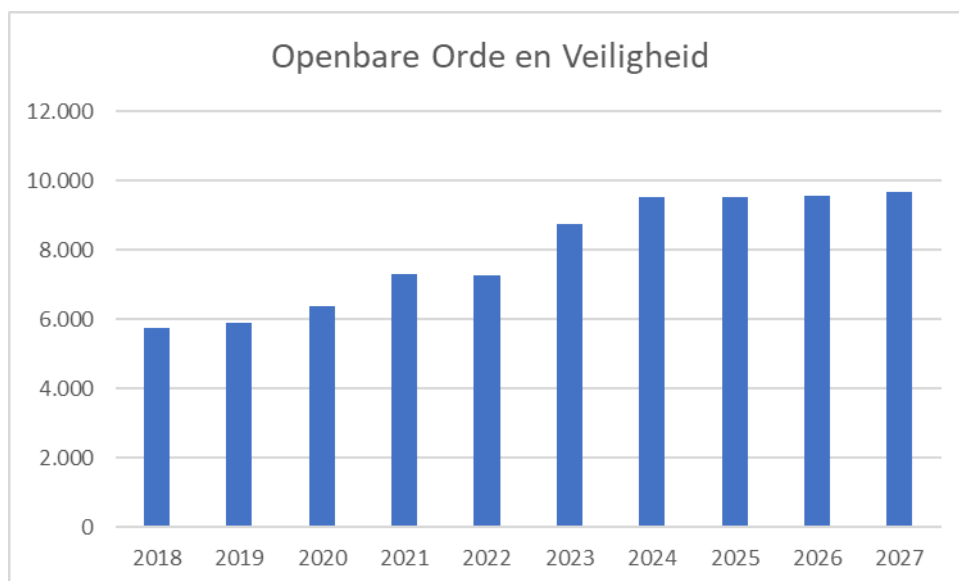
verwachting is dat vanaf 2024 de baten weer aanzienlijk toe zullen nemen. Deze komen dan boven het niveau van het basisjaar 2018 uit.

Openbare Orde en Veiligheid

Lasten

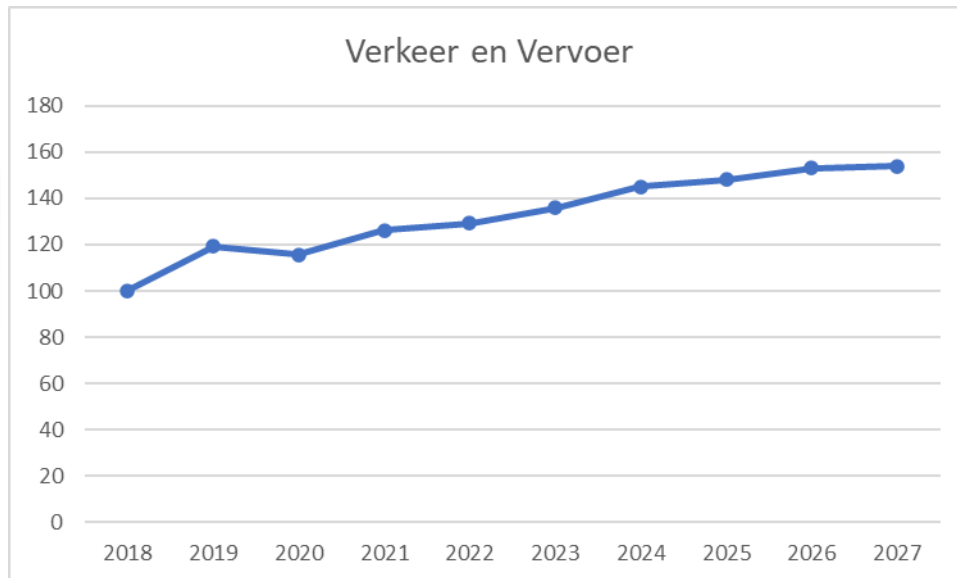
Voor het programma Openbare orde en veiligheid is er een vrijwel lineaire trend te zien. De ontwikkeling en de prognose is dat de lasten zullen blijven stijgen. Hoewel de verwachte stijging vanaf 2024 niet lineair is, en er in absolute getallen geen uitschieters zijn, zijn de relatieve lasten ten opzichte van 2018 wel fors toegenomen.

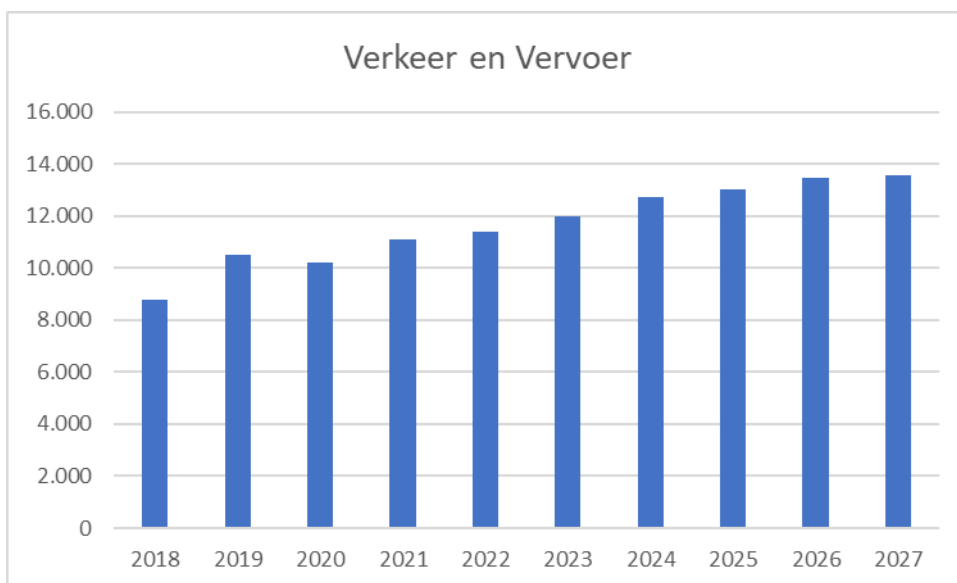
Verkeer en Vervoer

Lasten

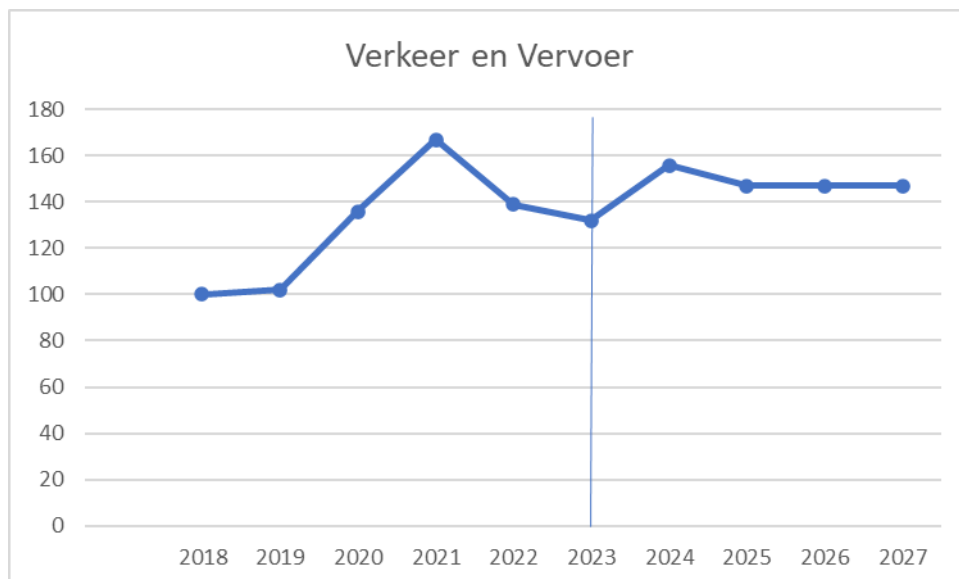

De lasten voor het programma Verkeer en vervoer zijn relatief toegenomen over de jaren. De prognose is dat deze toe zullen blijven nemen, alleen met de verwachting dat dit minder hard zal gaan in vergelijking met de stijging van de afgelopen jaren.

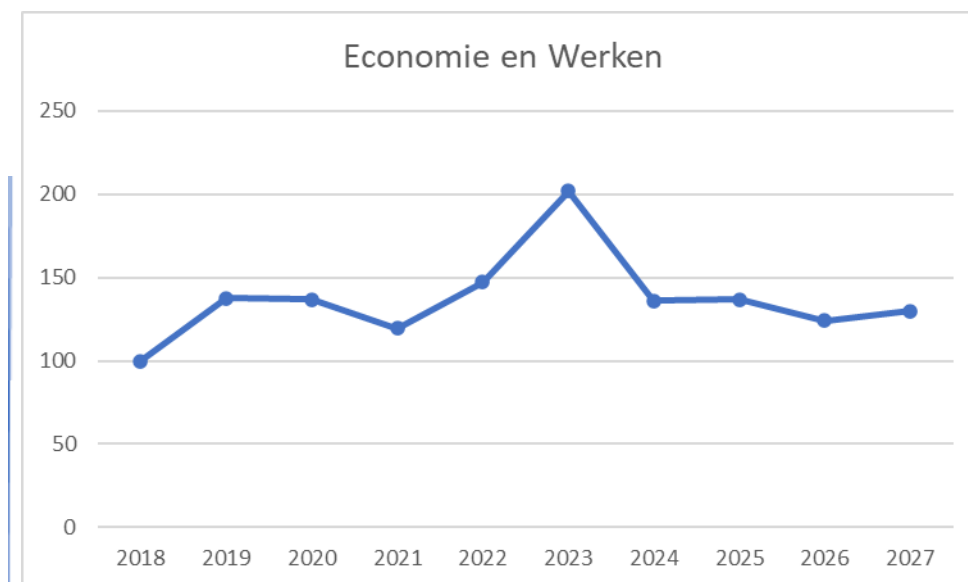
Baten

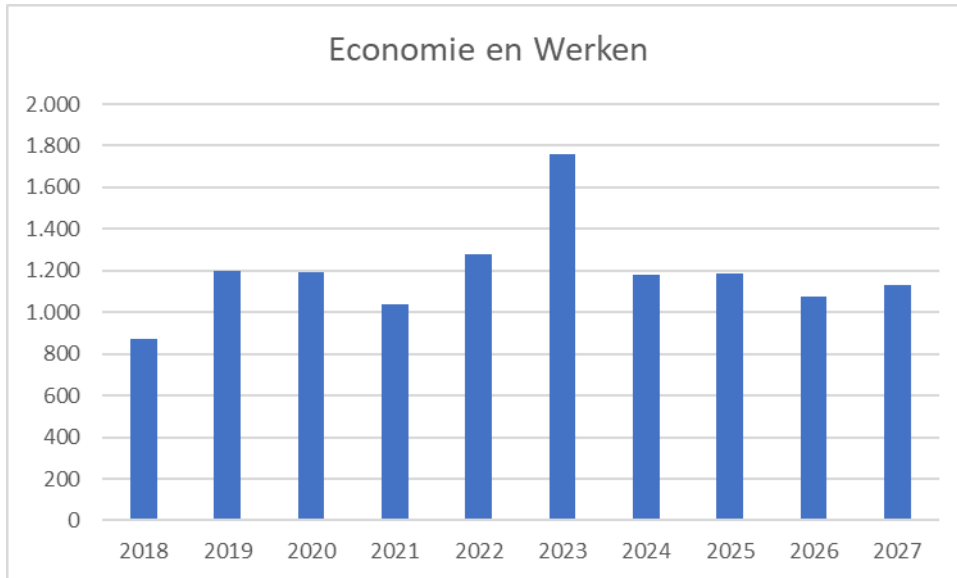
Over het geheel genomen zijn de baten voor het programma Verkeer en vervoer gestegen. De verwachting is dat dit doorzet. Tot 2021 zijn de baten zelfs fors gestegen. Daarna is een daling tot 2023 zichtbaar. De prognose is dat de baten vanaf 2024 weer wat zullen toenemen en de komende jaren verder zullen stabiliseren.

Economie en werken

Lasten

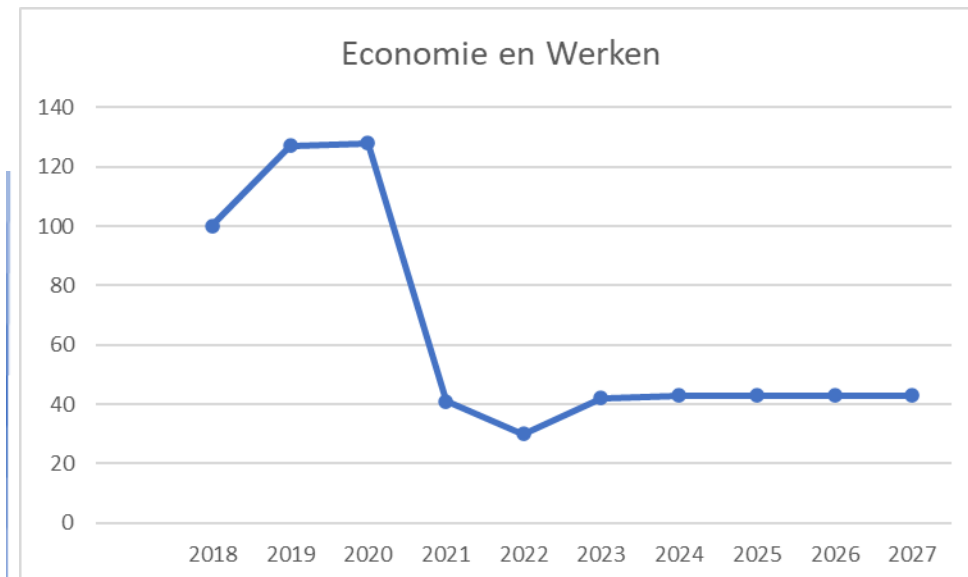

De ontwikkeling en prognose van de lasten van het programma Economie en werken laat een wisselend beeld zien. Over de jaren zijn er relatief grote stijgingen in de lasten geweest, met als uitschieter het jaar 2023. In dat jaar zijn de lasten ten opzichte van 2018 zelfs verdubbeld. In de corona jaren (2019-2021) zijn de lasten echter gestabiliseerd en zelfs gedaald. De verwachting is dat de lasten vanaf 2024 weer zullen dalen en de trend zich stabiliseert.

De stijging van 2019 ten opzichte van 2018 wordt voornamelijk verklaard door hogere doorbelastingen. In 2023 komt daar de Energy Cave bij, hier staan ook extra baten tegenover.

Baten

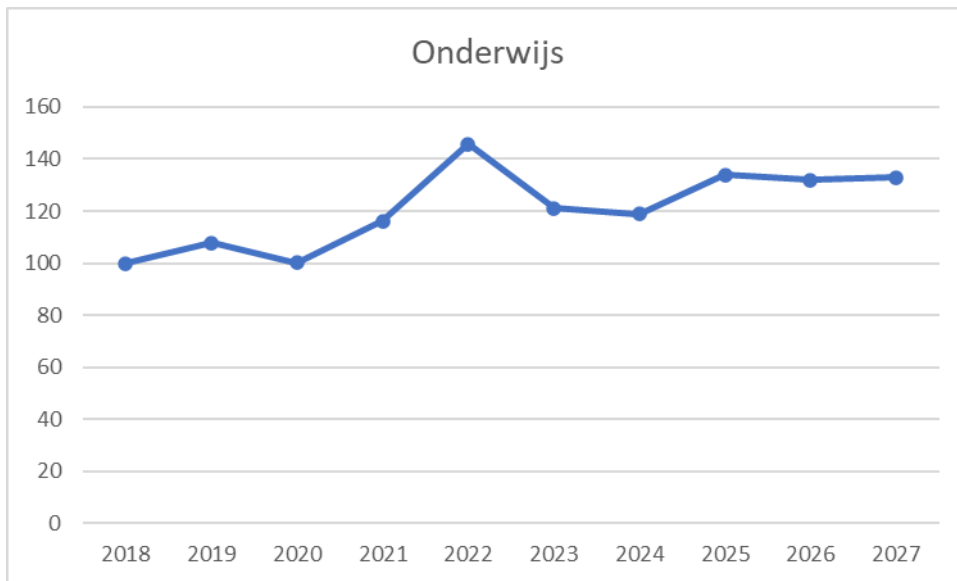

Het programma Economie en werken laat tot 2020 een relatieve stijging zien van de baten. Daarna zet een enorme daling in door de verkoop van de aandelen Eneco, waardoor geen dividend meer wordt ontvangen. Stedin keert vanaf 2024 weer dividend uit als gevolg van toetreding van het Rijk als aandeelhouder. De verwachting voor de komende jaren is dat de trend zich voortzet en de baten op ongeveer hetzelfde niveau blijven als in 2023.

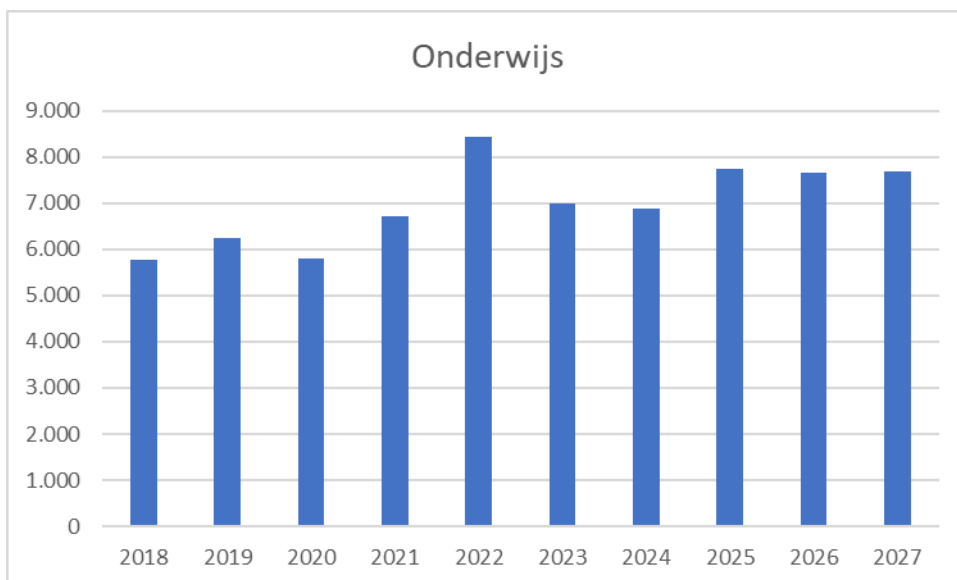
Onderwijs

Lasten

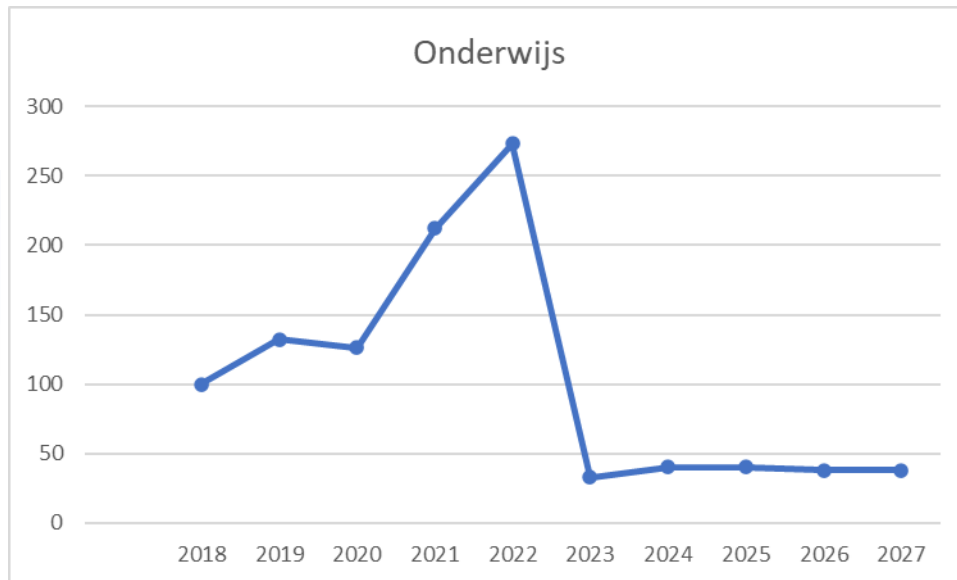

De lasten voor het onderwijs zijn vrij gelijkmatig gestegen over de jaren met een uitschieter in 2022. De stijging in 2022 wordt voornamelijk verklaard door de kapitaallasten van het Kindcentrum Buitenrijck, IKC Montessori Parkrijk en de tijdelijke huisvesting Parkrijk. In 2023 zijn de lasten gedaald, door lagere uitgaven aan het onderwijsachterstandenbeleid. Voor de komende jaren wordt een lichte stijging van de lasten voorzien door hogere kapitaallasten voor vervangende nieuwbouw van basisschool de Akker en de Steenvoordeschool.

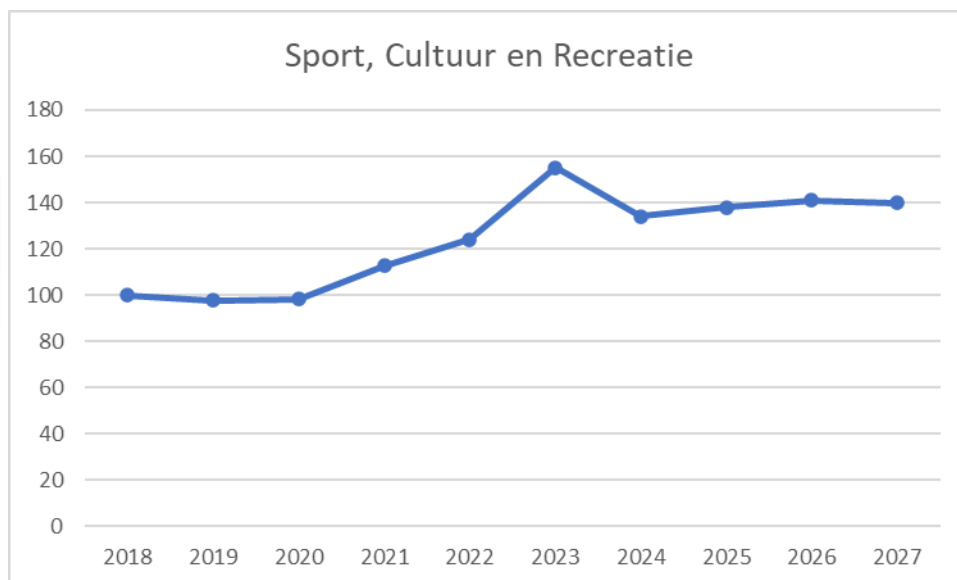
Baten

De relatieve ontwikkeling van de baten van het programma Onderwijs laat tot 2022 een gunstig beeld zien. De baten vermenigvuldigen zelfs met 2,5 ten opzichte van 2018. De piek in 2022 wordt veroorzaakt door baten voor het onderwijsachterstandenbeleid. De verwachting is dat de baten komende jaren op hetzelfde niveau blijven.

Sport, Cultuur en Recreatie

Lasten

Het programma Sport, cultuur en recreatie laat ten opzichte van 2018 een gelijkmatige stijging zien. In 2021 hebben we de lokale culturele infrastructuur ondersteund bij de gevolgen van de coronacrisis. Hiervoor zijn baten van het rijk ontvangen. Door de oplevering van de Altis zijn de lasten vanaf 2021 toegenomen. Daarnaast is sprake van hogere onderhoudskosten sport en de exploitatievergoeding de Schilp (Spuk MEOZ regeling, zie baten) in 2023.

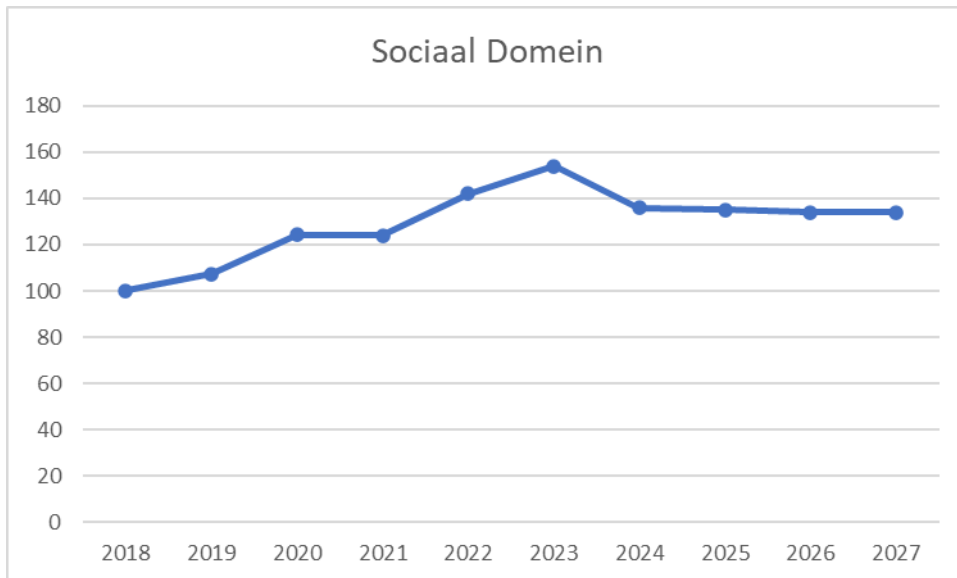
Baten

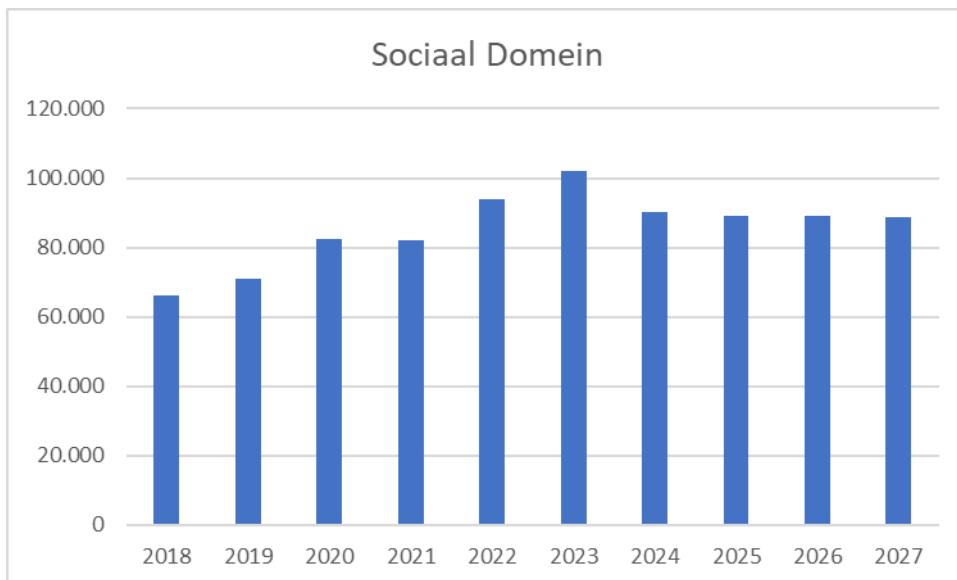
Het programma Sport, cultuur en recreatie laat in de ontwikkeling een lichte stijging van de baten zien ten opzichte van 2018. Met een uitschieter in 2023, dit is voornamelijk de Spuk MEOZ, een vergoeding van het rijk voor de meerkosten energie van openbare zwembaden. Deze baten zijn verstrekt aan Optisport.

Sociaal Domein

Lasten

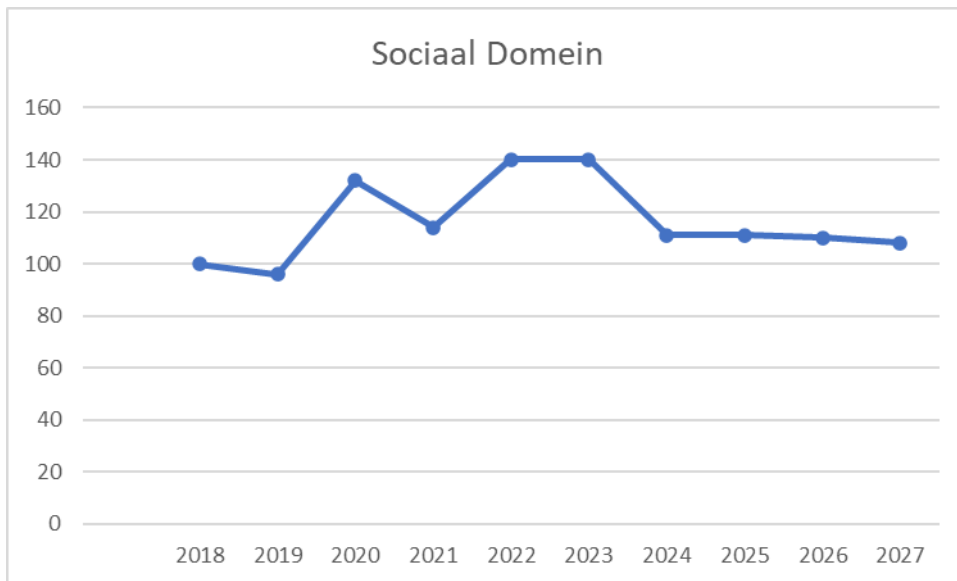

Het Sociaal Domein laat relatief over de jaren een behoorlijke stijging van de lasten zien ten opzichte van 2018. De verwachting voor de komende jaren is dat de lasten weer wat zullen afnemen en de trend zich zal stabiliseren.

De verklaring van de stijgende lasten tot 2023 is te vinden in de groeiende omvang van de taken: de uitvoering van de bijstand en de WMO, en de opvang van de Oekraïners. Daarnaast lopen de uitgaven fors op in de jeugdzorg. Uit een eerste analyse is gebleken dat de prijs, de omvang en de zwaarte van de te leveren zorg toenemen. Dit, terwijl de accressen blijven dalen. De gemeente Rijswijk heeft dus net als andere gemeenten te maken met stijgende kosten, terwijl tegelijkertijd de baten vanuit het Rijk dalen.

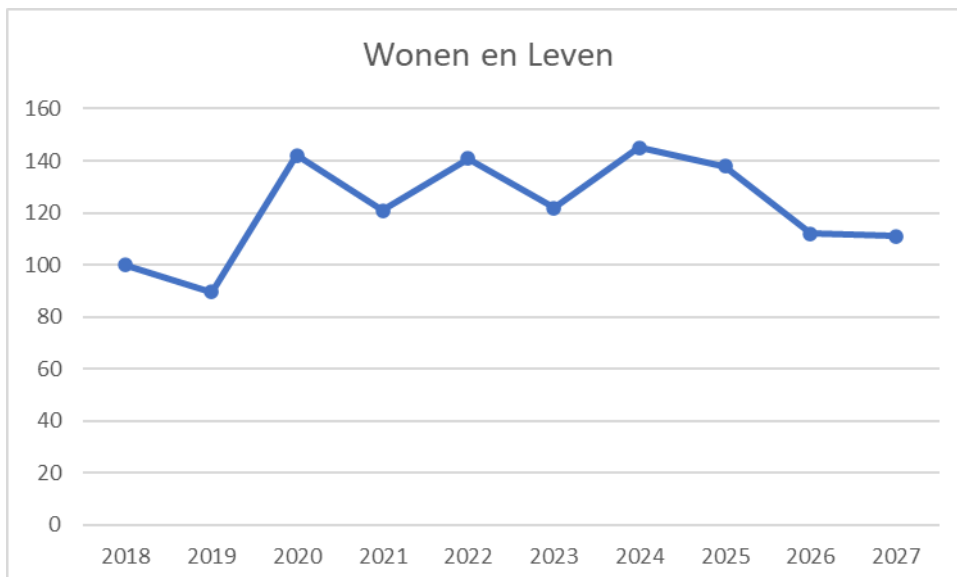
Baten

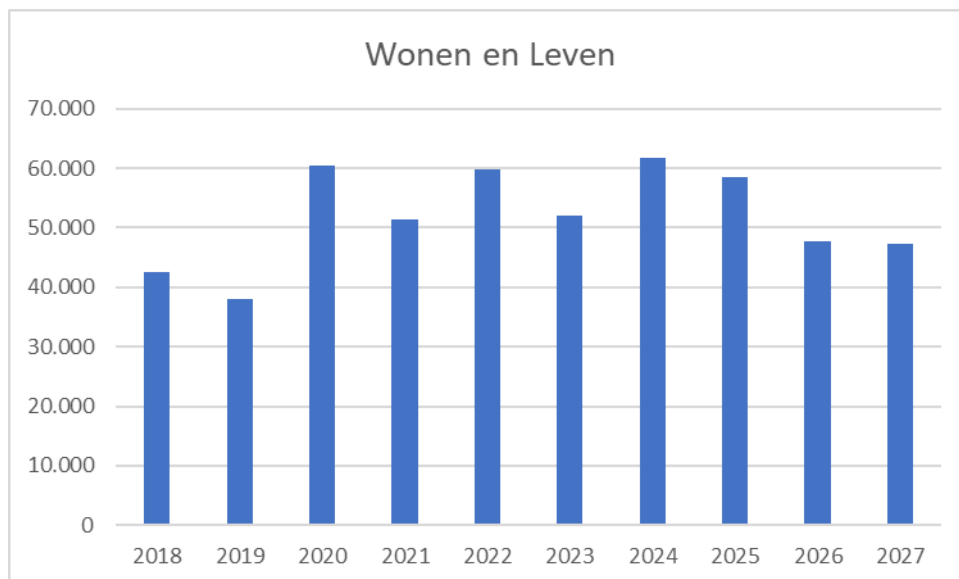
De stijging van de baten en lasten over de hele periode wordt voornamelijk verklaard door specifieke geldstromen (Tozo, energietoeslag, Oekraïne) en stijgende lasten voor Jeugd en WMO.

Wonen en Leven

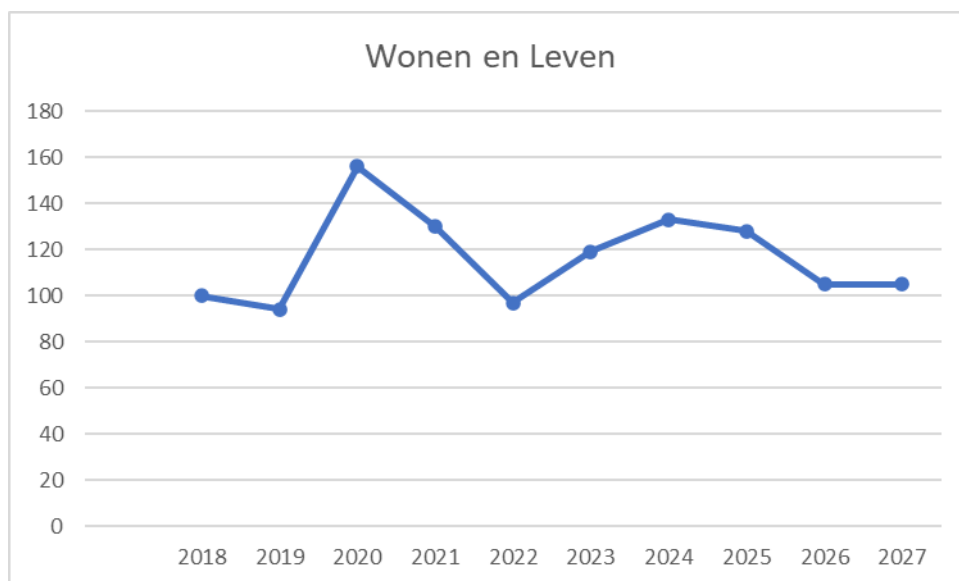
Lasten

De ontwikkeling van het programma Wonen en leven laat een grillig beeld zien. Dat wordt voornamelijk verklaard door RijswijkBuiten. Over het geheel genomen zijn in alle jaren de lasten relatief gestegen, behalve in 2019. In de prognose is te zien dat er in 2024 nog een stijging in de lasten verwacht wordt, waarna een verwachte daling ingezet wordt tot 2027.

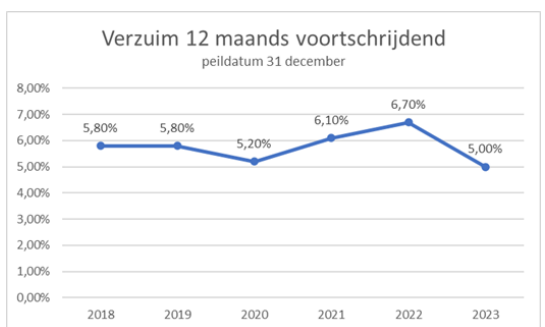
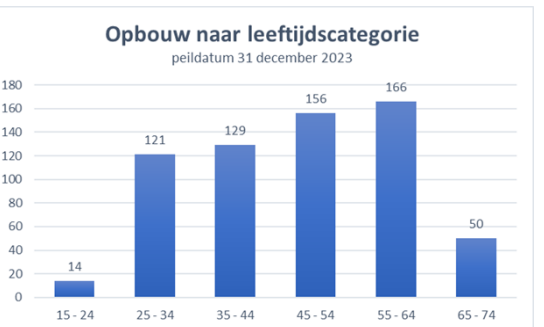
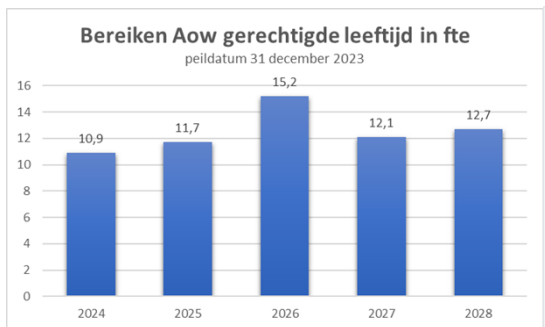
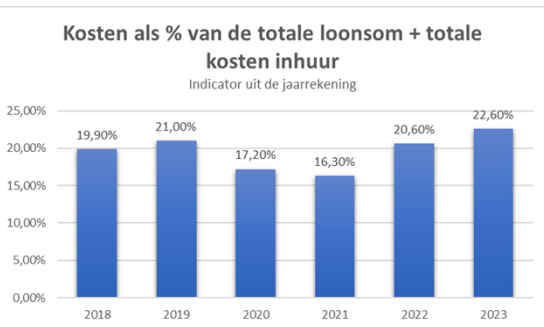
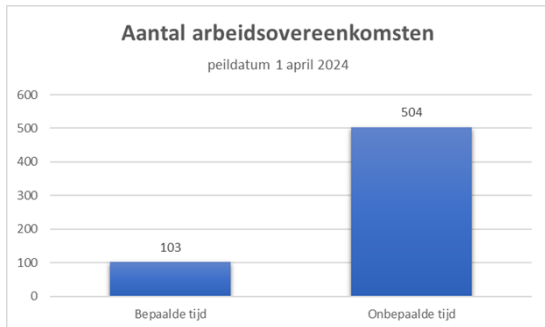
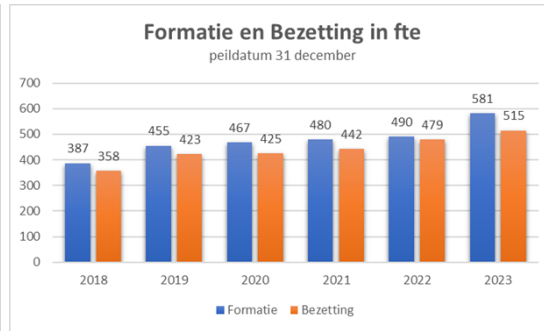
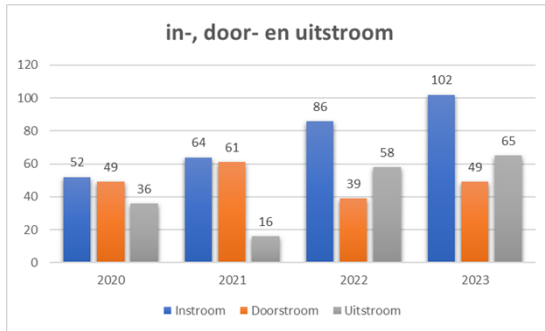

Baten

De ontwikkeling van de baten voor het programma Wonen en leven is wisselend, voornamelijk door RijswijkBuiten.

Ontwikkeling van de organisatie

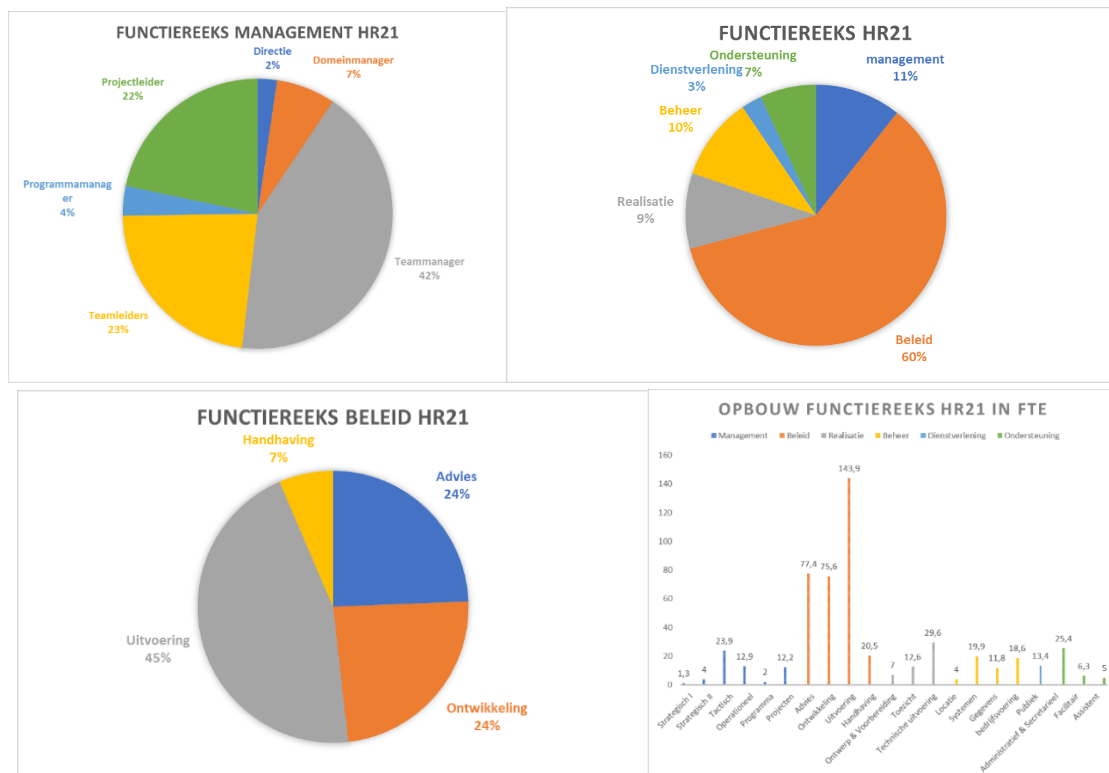
Opbouw Functiehuis

HR21 is het functiewaarderingssysteem van de gemeente Rijswijk en de basis voor het functiehuis. In de organisatie zijn voor alle functies op hoofdlijnen de taken, de verantwoordelijkheden en plaats in de organisatie beschreven.

HR21 is opgebouwd uit 3 niveaus:

- Niveau 1: functiereeks bestaande uit de onderdelen Management, Beleid, Realisatie, Beheer en ondersteuning.
- Niveau 2: De functiereeks bestaat uit een aantal functiegroepen.
- Niveau 3: De functiegroep bestaat uit normfuncties met verschillende zwaarte.

In de onderstaande grafieken wordt enkel gebruik gemaakt van functiereeks en/of functiegroep. De peildatum van het functiehuis is 31 december 2023.

HRM heeft een eigen vertaling gemaakt van de functiegroepen naar 4 thema's: management, beleidsmakend, uitvoering, ondersteuning.

Verstrekke subsidies

Onderstaand een overzicht van de toegekende subsidiebedragen per beleidsproduct voor de jaren 2023 en 2022:

Beleidsproducten	Toegekend 2023	Toegekend 2022
61400 Dierenwelzijn	€ 5.000	€ -
64030 Lokaal onderwijsbeleid	€ 1.501.981	€ 1.481.037
65100 Openbaar bibliotheekwerk	€ 1.256.627	€ 1.448.000

65300 Sport (2023 incl SPUK MEOZ)	€ 522.036	€ 15.190
65400 Kunst en cultuur	€ 2.413.266	€ 2.214.722
65410 Cultureel erfgoed	€ 444.860	€ 434.434
65600 Openbaar groen en openluchtrecreatie	€ 346.250	€ 300.121
65800 Speeltuinwerk	€ 19.128	€ 19.128
65801 Mediabeleid	€ 47.188	€ 43.032
66140 Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	€ 348.725	€ 323.818
66620 Maatwerkvoorzieningen immaterieel Wmo	€ 726.657	€ 501.303
66700 Algemene voorzieningen Wmo en jeugd	€ 5.592.038	€ 5.496.741
66710 Eerstelijnsloket Wmo en jeugd	€ 105.221	€ 92.889
66820 Individuele voorzieningen natura jeugd	€ -	€ 106.045
67100 Volksgezondheid	€ 33.555	€ 30.434
68210 Wijkontwikkeling	€ 32.024	€ 20.030
69605 Maatschappelijke Ontwikkelingen	€ 2.397	€ -
TOTAAL	€ 13.396.952	€ 12.526.923

In de tabel hieronder zijn alle subsidierelaties met een totaal subsidiebedrag boven €100K opgenomen. Het totaalbedrag kan uit kleinere subsidies zijn opgebouwd.

Subsidierelatie >€100K	Toegekend 2023	Toegekend 2022
Stichting Welzijn Rijswijk	€ 2.395.985	€ 2.527.636
Stichting Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West	€ 1.923.766	€ 1.806.220
de Bibliotheek aan de Vliet	€ 1.638.143	€ 1.597.420
De Rijswijkse Schouwburg	€ 1.329.500	€ 1.146.672
Stichting TRIAS, Centrum voor de Kunsten	€ 912.509	€ 916.504
Haaglanden Beweegt	€ 547.319	€ 498.922
Optisport Rijswijk BV (2023 incl SPUK MEOZ)	€ 497.036	€ -
Museum Rijswijk	€ 444.860	€ 487.172
Stichting Leger des Heils	€ 399.642	€ 199.821
Stichting Kinderopvang Morgen	€ 358.179	€ 317.250
Stichting Strandwalfestival	€ 341.250	€ 300.121
Stichting Kei Rijswijk	€ 294.375	€ 289.268
Laurentius St Kath PO (2022 incl SPUK)	€ 39.991	€ 480.405
Stichting Lucas Onderwijs	€ 269.117	€ 170.523

Stichting Librijn Openbaar Onderwijs	€ 133.922	€ 199.953
Rivierduinen	€ 133.220	€ 133.220
Stichting Kwadraad	€ 121.903	€ 121.668
Stichting VO Haaglanden	€ 60.800	€ 100.000
TOTAAL	€ 11.915.323	€ 11.218.973

Financiële gezondheid

Context

Naast het afschaffen van de opschalingskorting worden meer structurele afspraken tussen het Rijk en medeoverheden niet verwacht. Tot nu toe zijn er alleen incidentele hersteloperaties uitgevoerd, wat maakt dat het structurele beeld niet sluitend is.

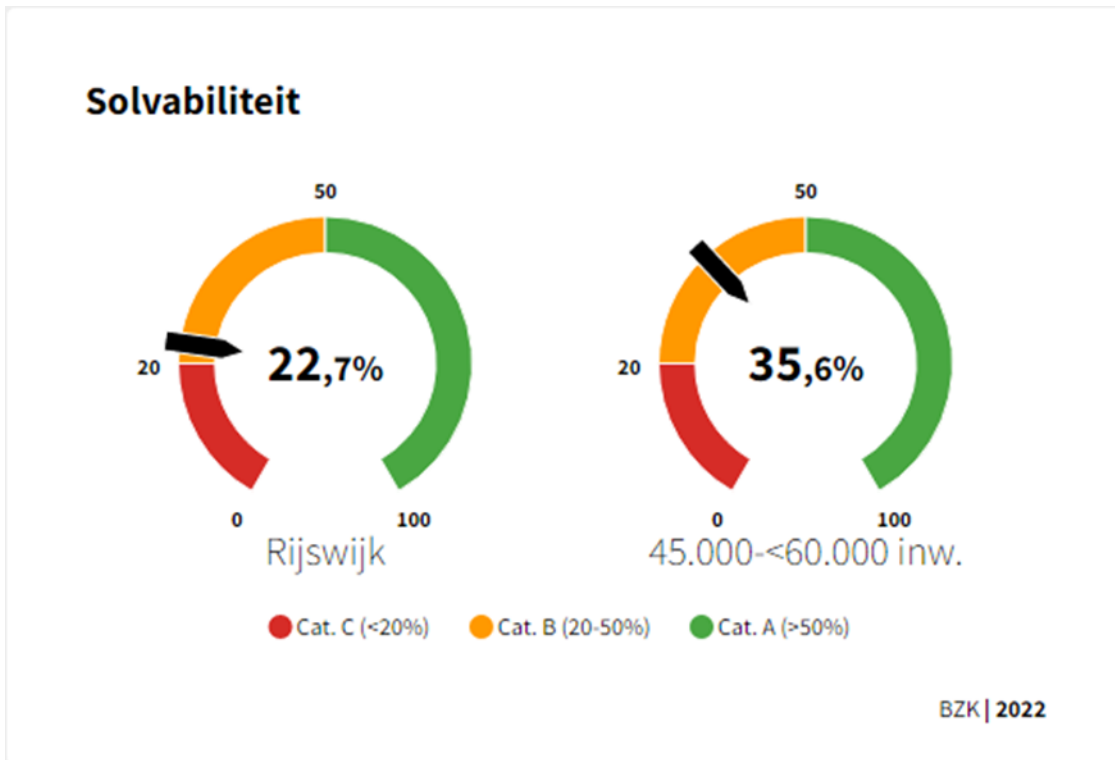
Daarnaast zijn er macro-economisch nog een aantal onzekerheden als gevolg van de geopolitieke ontwikkelingen. De Sociaal Economische Raad noemt verder nog een aantal maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn: de arbeidsmarkt, de vergrijzing, de toenemende sociale ongelijkheid, het klimaat en de biodiversiteit, en de toenemende vraag naar ruimte en grondstoffen.

Hieronder wordt een beeld geschetst van de algemene financiële positie op basis van vastgestelde kerngetallen. Deze worden door de gemeenteraad en provincie standaard meegewogen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. Hiervoor wordt teruggekeken tot 2022, om een goed beeld te krijgen van de ontwikkeling en prognoses.

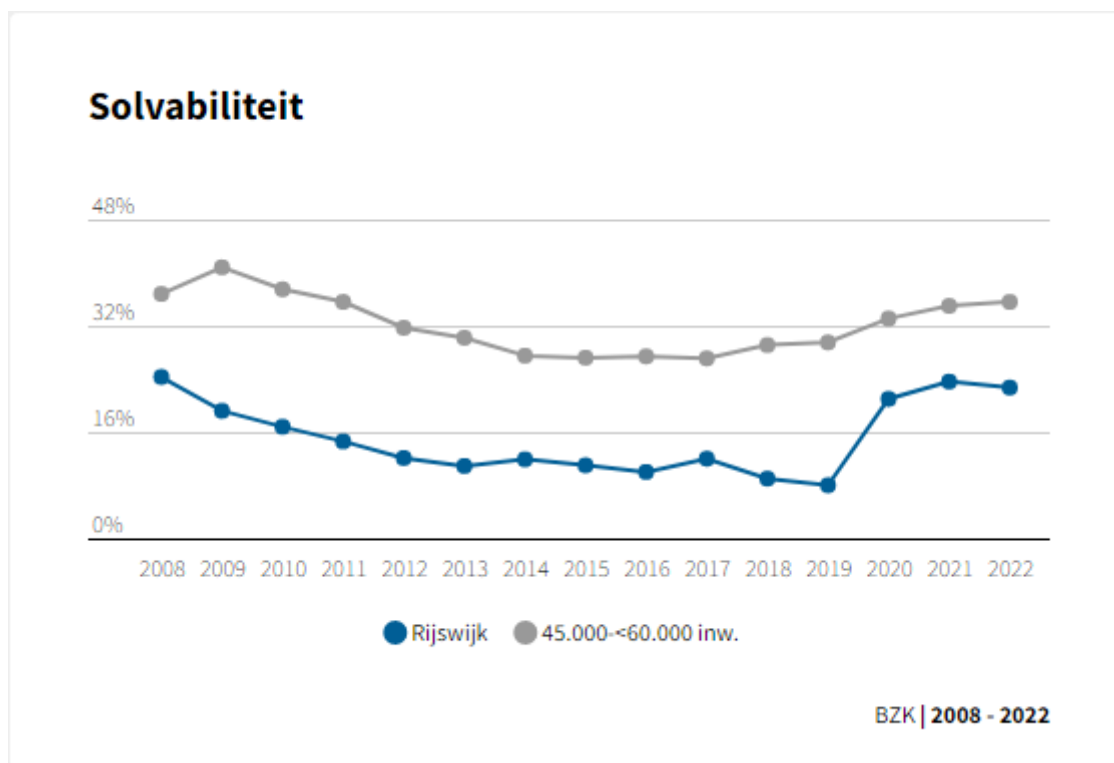
Solvabiliteit

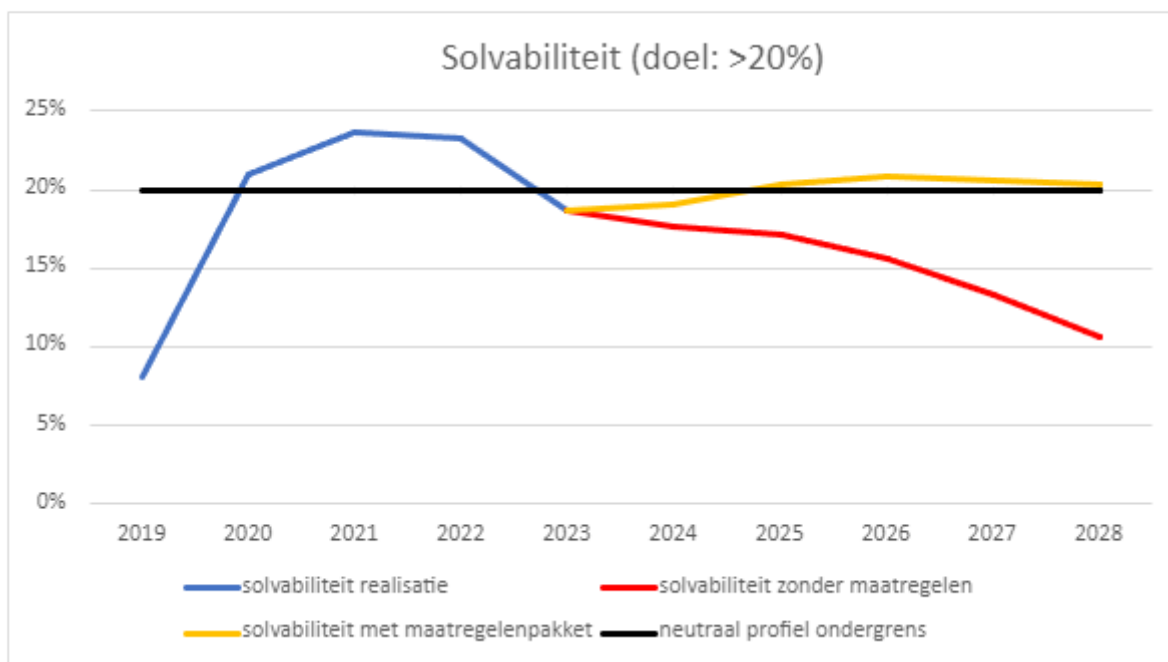
Interpretatie: hoe hoger, hoe beter. De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de provincie of gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een provincie en gemeente.

Hieronder is de solvabiliteit van 2022 van de gemeente Rijswijk te zien, afgezet tegen gemeenten met 45.000 - < 60.000 inwoners.

De onderstaande grafiek geeft vervolgens de ontwikkeling van de solvabiliteit van de gemeente Rijswijk weer tussen 2008-2022. Ook deze wordt weer afgezet tegen andere gemeenten van vergelijkbare gemeentegrootte.

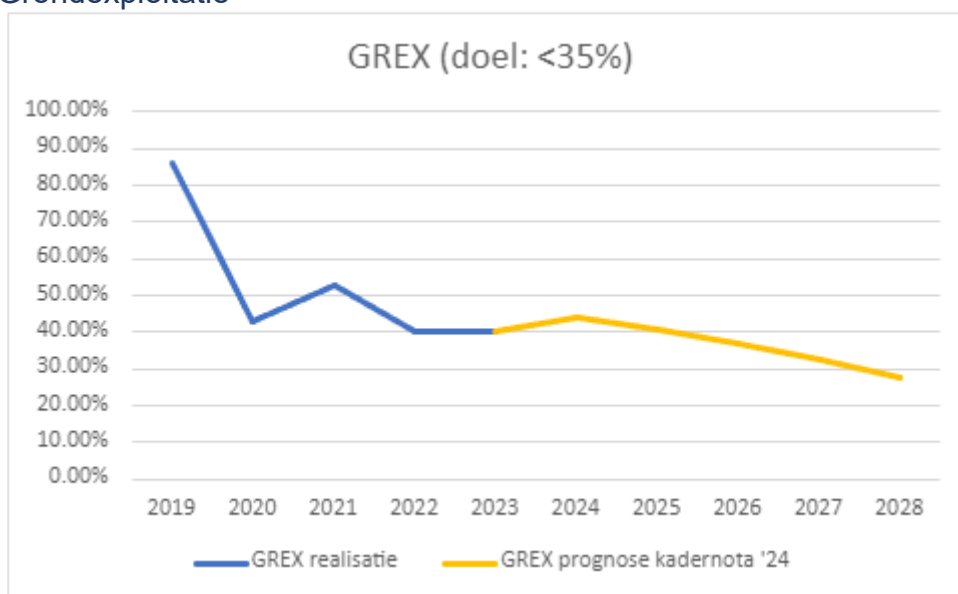

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de in de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen en de mate waarin de gemeente op lange termijn in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteit is de belangrijkste graadmeter voor de financiële gezondheid. In de begroting 2024 zit de solvabiliteit op de ondergrens van een neutraal financieel profiel (20%), meerjarig zakt deze zonder ingrijpen door de ondergrens heen en zakt de gemeente af naar een risicovol financieel profiel. De belangrijkste oorzaken voor deze verslechtering zijn:

- het negatieve resultaat over boekjaar 2022 ad. € 11 mln., voornamelijk veroorzaakt door de verliesneming van € 17 mln. op de grondexploitatie RijswijkBuiten;
- het negatieve resultaat over boekjaar 2023 ad. € 11 mln., voornamelijk veroorzaakt door een onverwachte uitgavenstijging voor jeugdzorg, WMO en bijstandsuitkeringen;
- de hogere financieringsbehoefte voor (nieuwe en doorgeschoven) investeringsprojecten en voor de grondexploitatie Rijswijk-Buiten doordat daar het afzettempo vertraagd is; en
- de financiële verhouding met het Rijk. Rijswijk is een nadeelgemeente bij de herverdeling van het gemeentefonds en was dit eerder bij het BUIG budget. Voor de uitgaven aan jeugdzorg heeft het kabinet in 2022 incidentele extra middelen toegekend, maar structureel blijft sprake van een tekort in het meerjarenbeeld.

Grondexploitatie

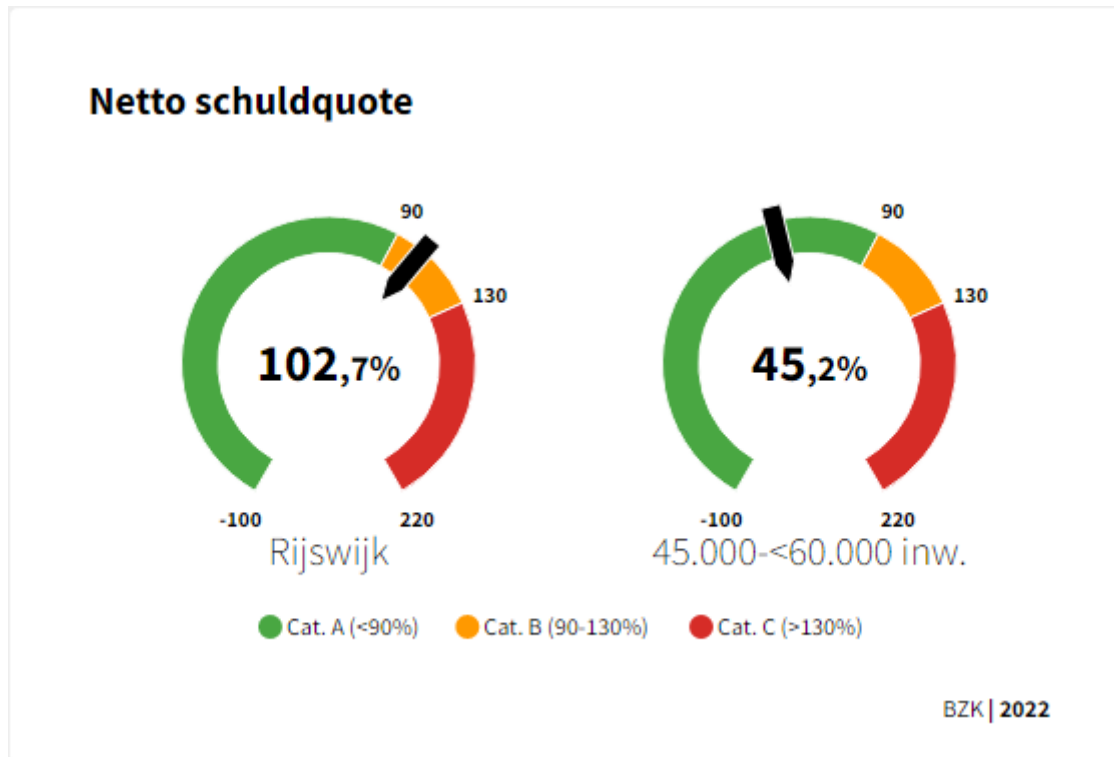
Omdat grondexploitaties een forse impact kunnen hebben op de financiële positie, is het kengetal grondexploitatie toegevoegd. Dit kengetal geeft de grondpositie (de waarde van de grond) weer ten opzichte van de totale baten. Hoe lager het percentage voor dit kengetal, hoe gezonder dit kengetal is. In Rijswijk is de grondexploitatie zeer bepalend voor de kengetallen. Het kengetal grondexploitatie is sterk dalend van 40% in de jaarrekening 2022 naar 18% in 2027. Dit wordt veroorzaakt door de grondexploitatie RijswijkBuiten. Deze ontwikkeling is onder voorbehoud van de twaalfde herziening van de GREX RijswijkBuiten. Deze herziening kan ook effect hebben op het sovabiliteitsratio en de netto schuldquote.

Netto schuldquote

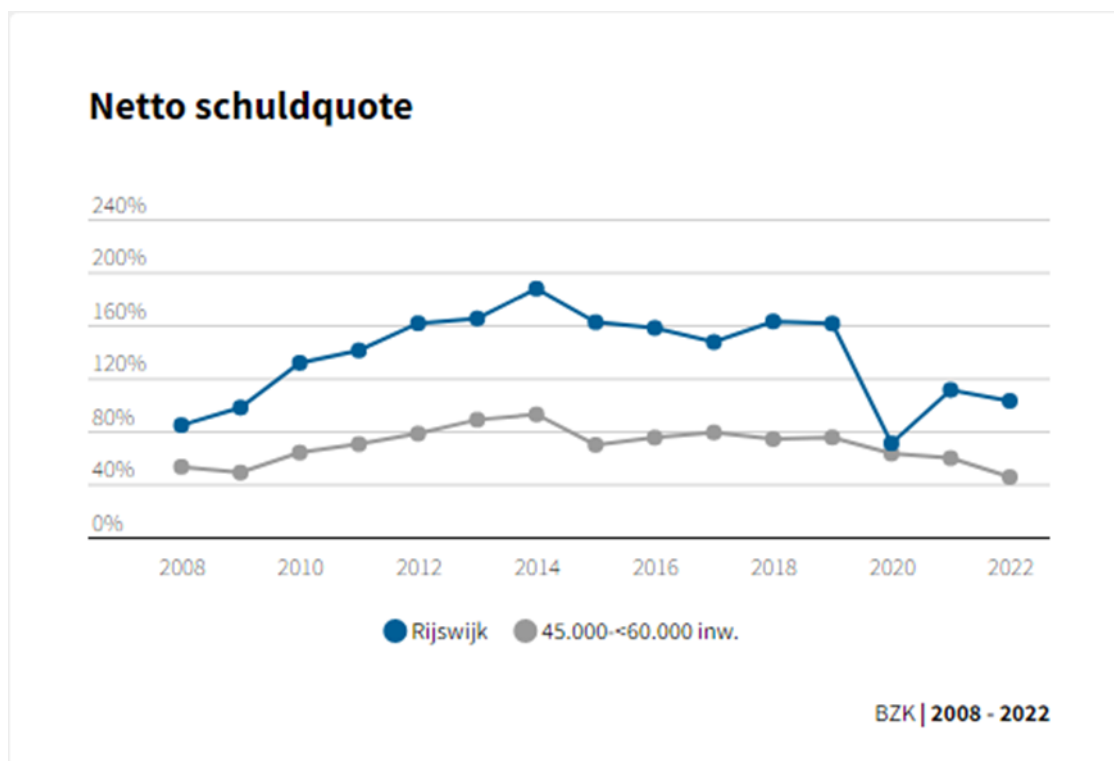
Interpretatie: hoe lager, hoe beter

Hoe hoger de schuld hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuld hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto-schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

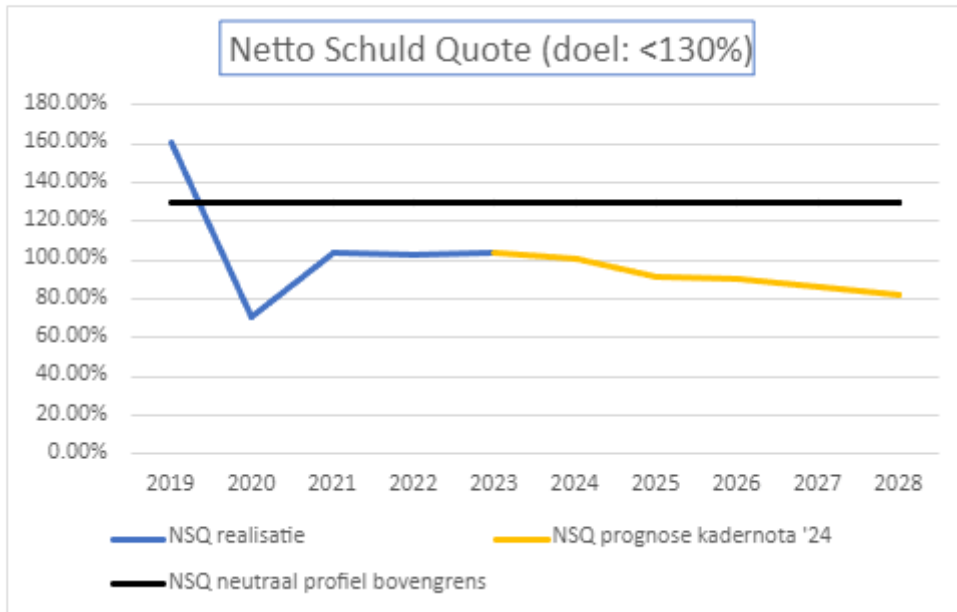
Hieronder is de netto quoteschuld van 2022 van de gemeente Rijswijk te zien, afgezet tegen gemeenten met 45.000 - < 60.000 inwoners.

De onderstaande grafiek geeft de ontwikkeling van de netto schuldquote van de gemeente Rijswijk weer tussen 2008-2022. Ook deze wordt weer afgezet tegen andere gemeenten van vergelijkbare gemeentegrootte.

Grafiek Netto schuldquote

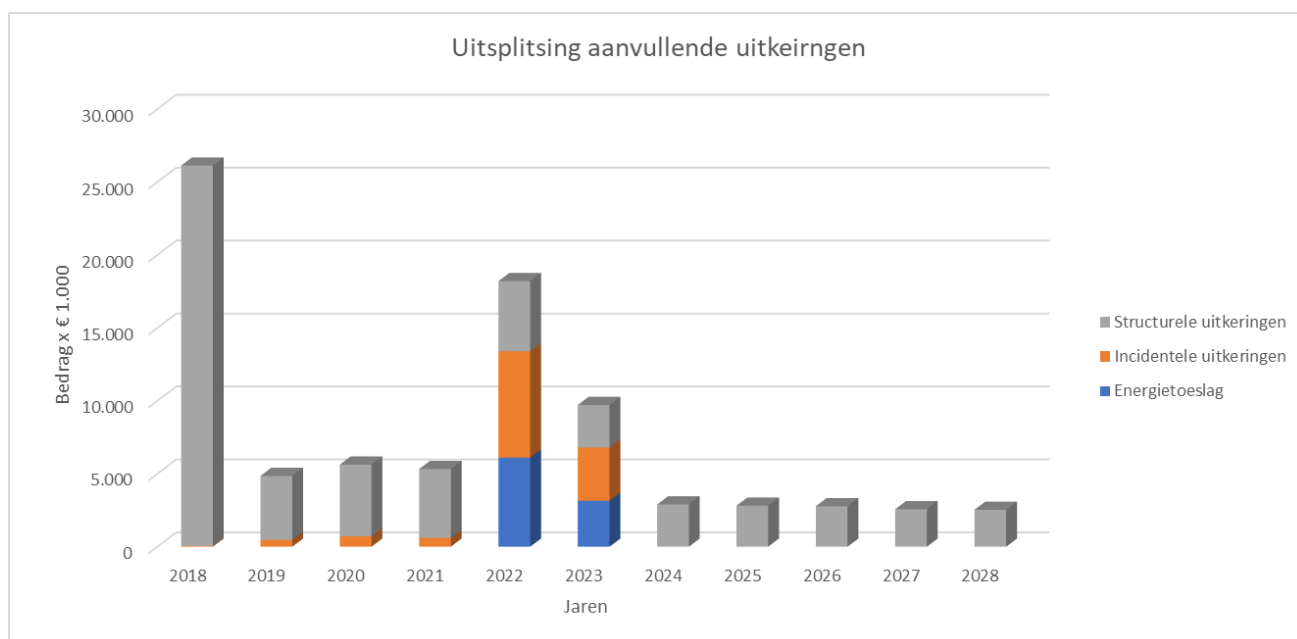
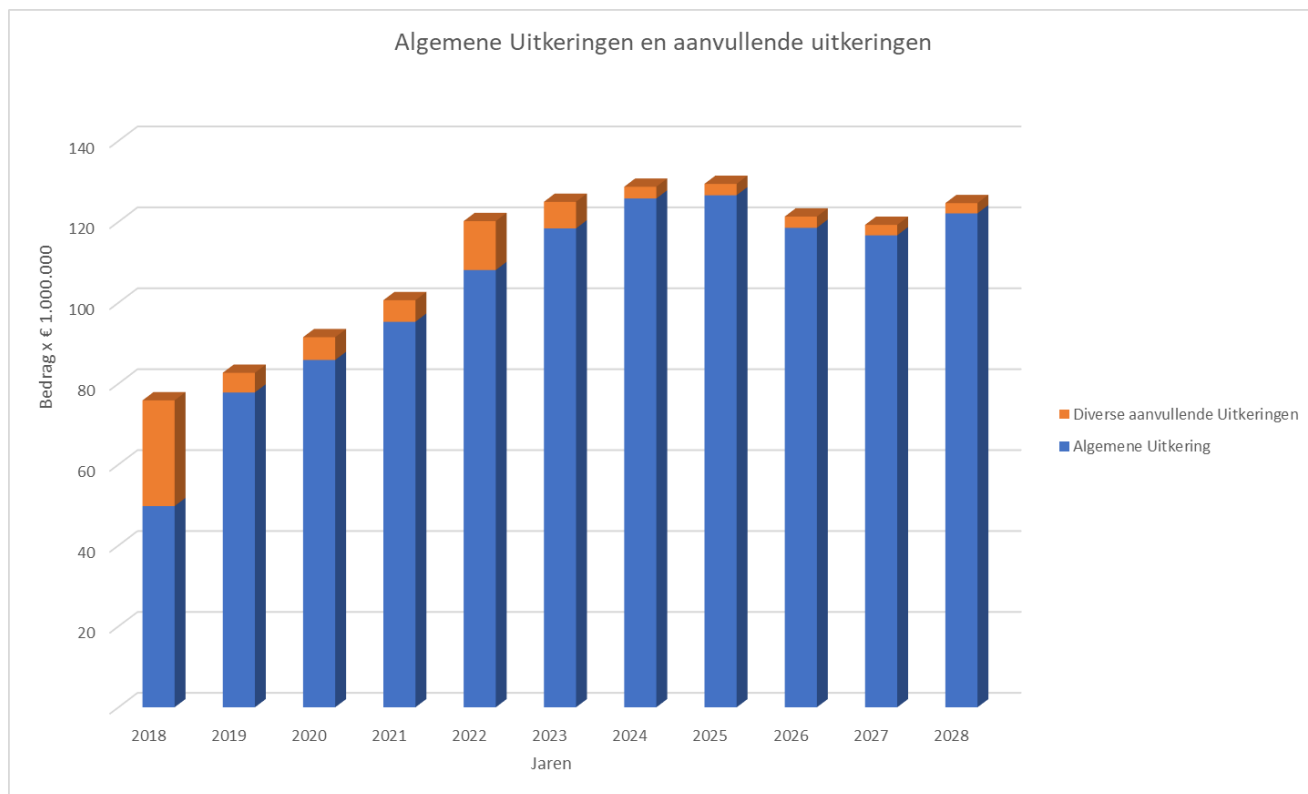
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. De VNG stelt over de netto schuldquote: “Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog. Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt een gemeente zich in de gevarezone.” Door forse investeringen neemt de schuld de komende jaren toe, maar door de verkopen in RijswijkBuiten daalt deze tot een acceptabel niveau.

Lange termijn investeringsplan

Eén van de doelstellingen van het project Kadernota was het opleveren van het lange termijn investeringsplan (LTIP). Deze doelstelling is niet volledig behaald. De dynamiek rondom de financiële verhouding met het rijk (voorjaarsnota, hoofdlijnenakkoord) heeft veel extra inzet gevraagd. Dit is ten koste gegaan van de beschikbare tijd voor het LTIP. Inzet wordt er nu op gericht de LTIP bij de begroting 2025 op te leveren.

Gemeentefonds

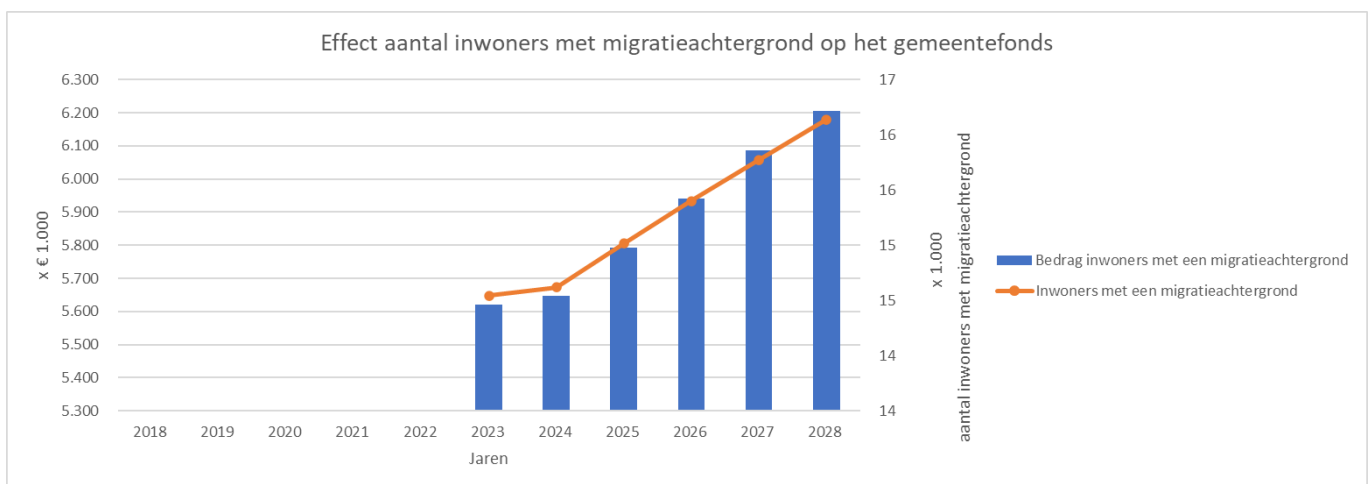
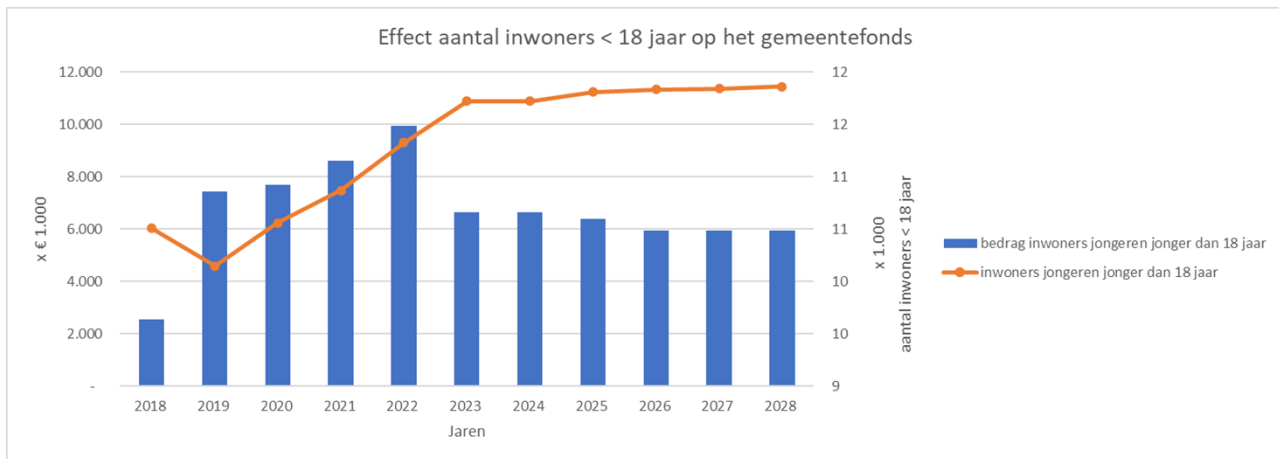
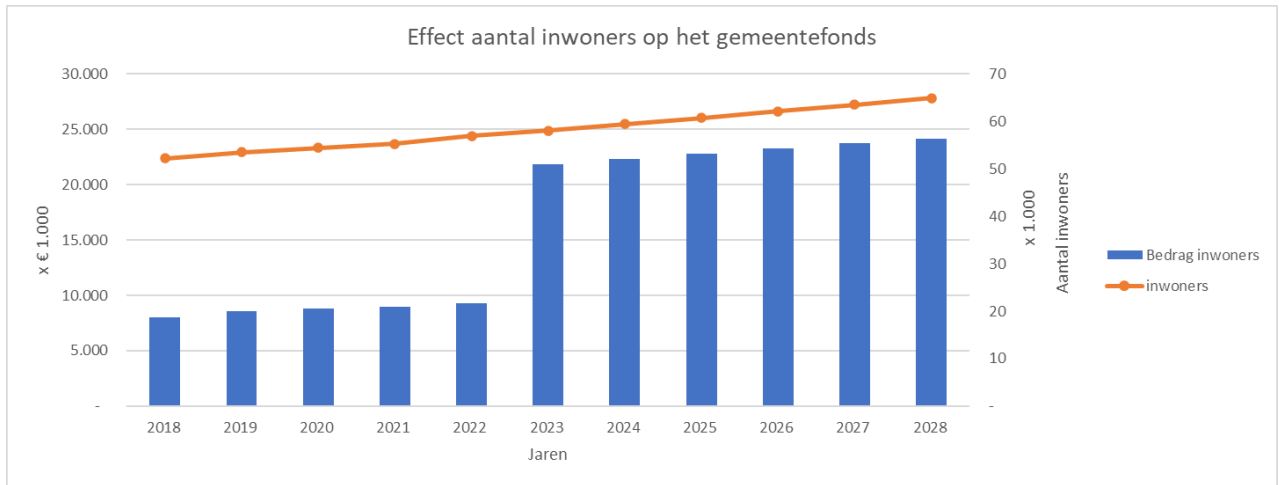
De algemene uitkering bestaat uit uitkeringen op basis van maatstaven en uit een aanvullend deel.

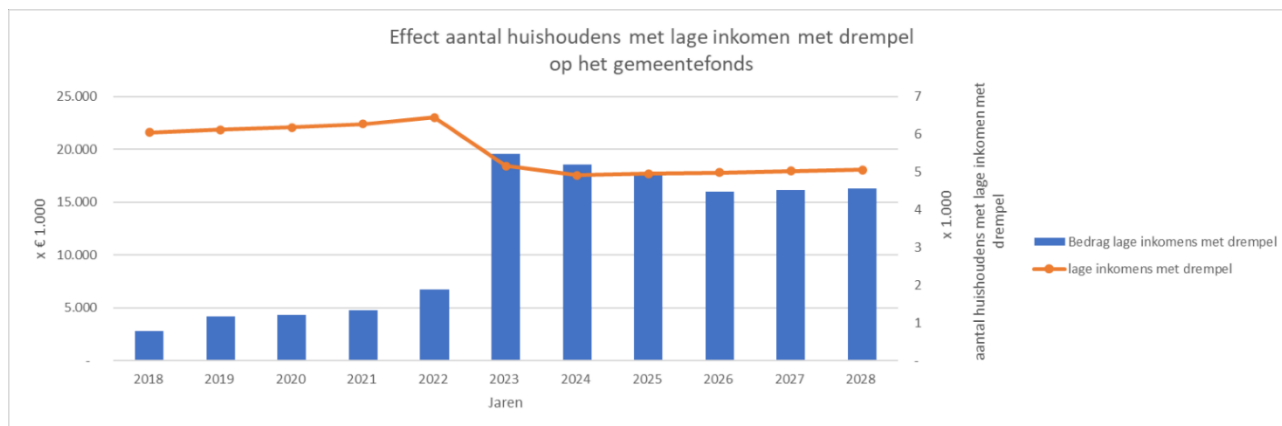

De specifieke uitkeringen zijn incidentele inkomsten voor een specifiek doel. Het aantal specifieke uitkeringen neemt vanaf 2013 toe waardoor je de omvang met de jaren snel ziet toenemen.

■ 01.05 (specifieke uitkering)

Hieronder worden de effecten van de maatstaven weergegeven met de grootste impact op het gemeentefonds.

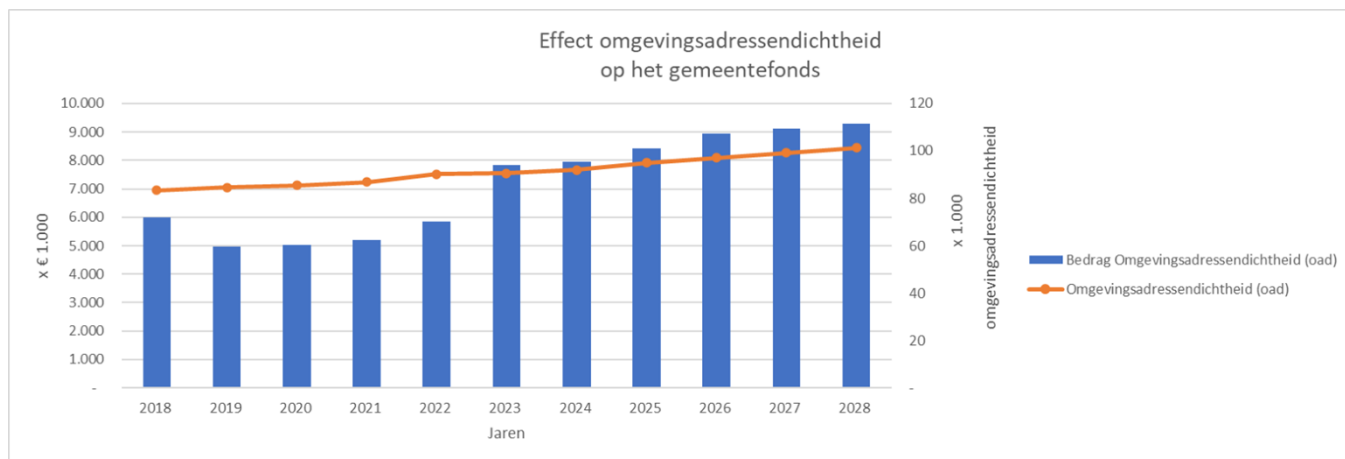

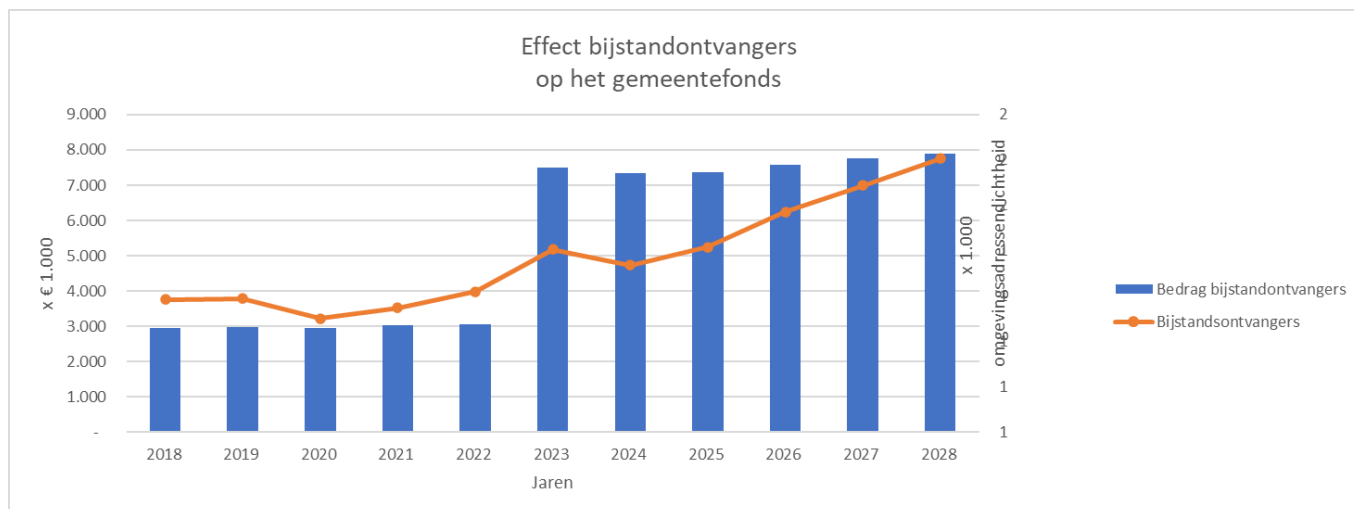

De maatstaf huishoudens met laag inkomen met drempel geeft aan of een gemeente ten opzichte van andere gemeente relatief veel lage inkomens heeft.

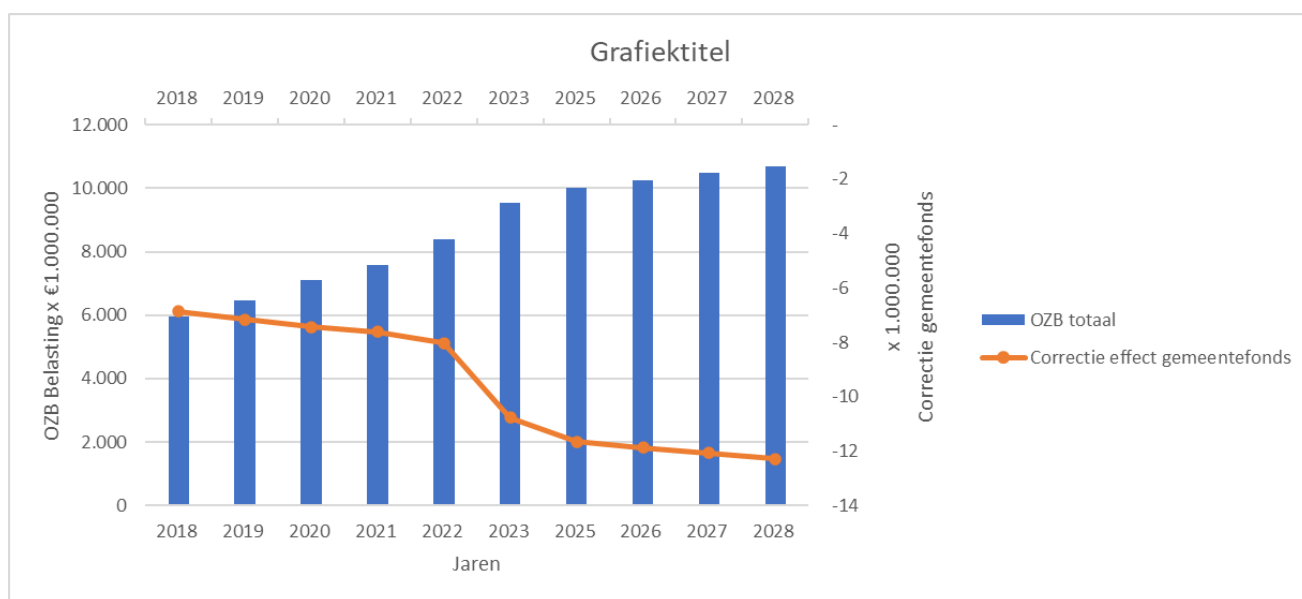
Het aantal huishoudens met een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen dat lager is dan de grens die overeenkomt met de koopkracht van een bijstandsuitkering voor een alleenstaande in 1979 (toen deze op zijn hoogst was). Studenten en institutionele huishoudens worden hier buiten beschouwing gelaten. De bovengrens voor een laag inkomen die het CBS hanteert lag in 2017 bijv. op € 1.960 voor een paar met twee kinderen.

De maatstaf lage inkomens zal structureel dalen door de hogere aantallen ‘huishoudens met een laag inkomen’. De combinatie van meer huishoudens met een laag inkomen en een lagere uitkeringsfactor valt voor elke gemeente verschillend uit. Voor 2025 en verder is deze daling van de uitkeringsfactor nog niet verwerkt in de decembercirculaire 2023, omdat de decembercirculaire niet over 2025 gaat.

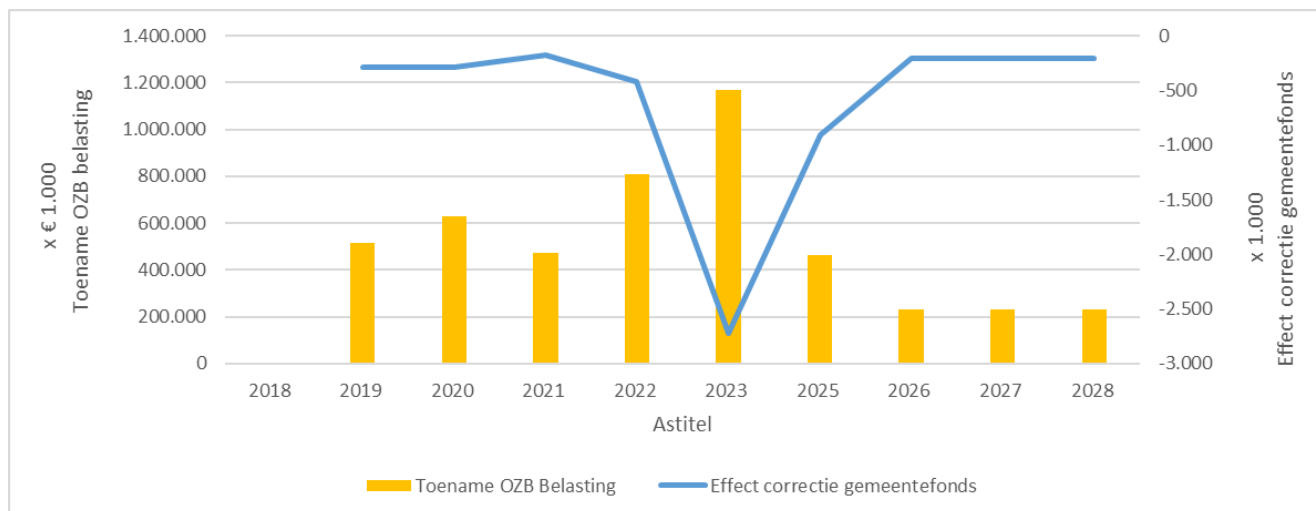

Door een groeiende stad worden er door het toenemend aantal woning meer belastinginkomsten (OZB). Alleen is er een dempend effect door de hogere OZB- inkomsten wordt dit gedeeltelijk gecorrigeerd in de inkomsten van het gemeentefonds.

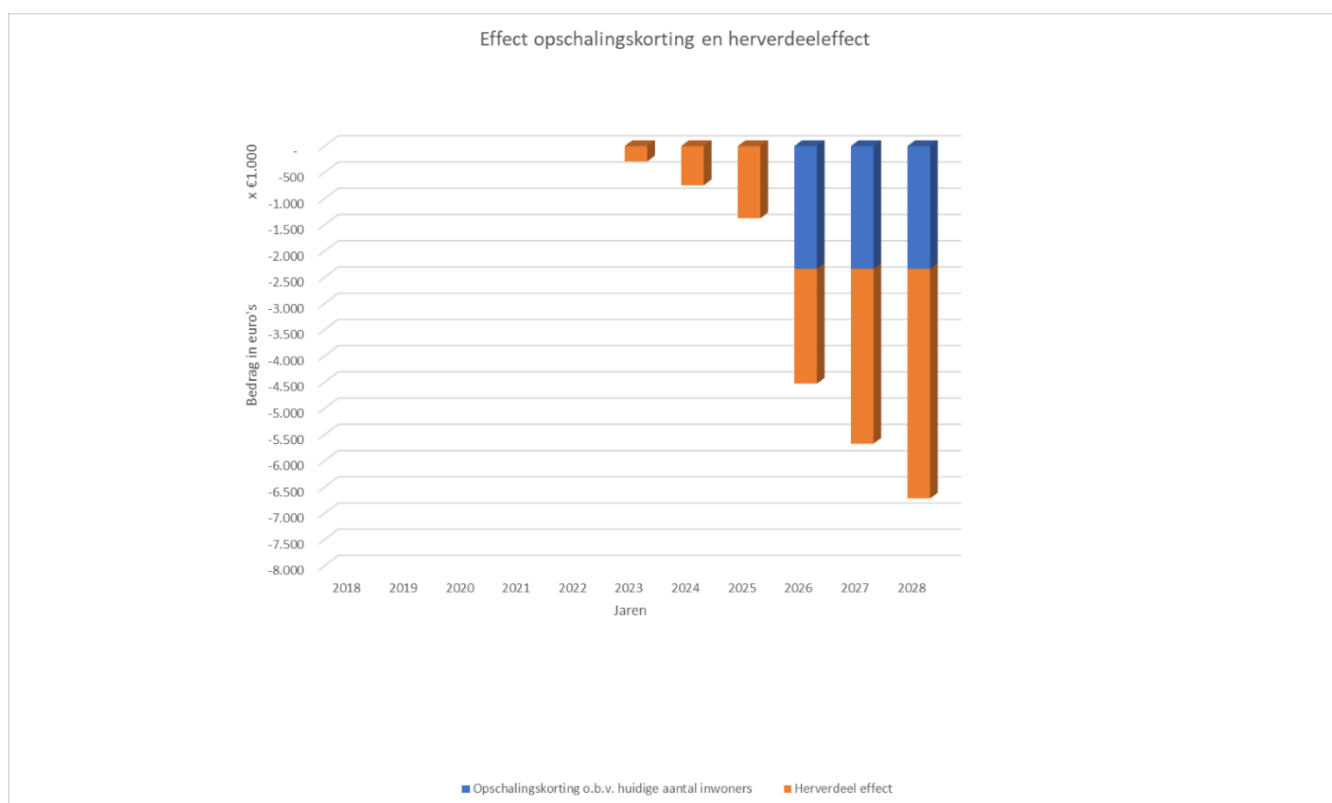

Zo leidt de de extra inkomsten OZB-belasting van 1,2 mln. in 2023 tot een correctie -2,7 mln. op het gemeentefonds.

In onderstaande tabel is het effect van de stijging van de inkomsten OZB-belasting op de correctie in het gemeentefonds weergegeven.

De opschalingskorting en het herverdeeeffect hebben een negatief op de inkomsten van het gemeentefonds.

Vergelijking met andere gemeenten

De gemeente Rijswijk is niet de enige gemeente die kampt met onzekerheid over de financiële toekomst. Uit het BDO-benchmark rapport Nederlandse gemeenten 2024 blijkt dat maar liefst 284 gemeenten voor 2026 de begroting niet sluitend krijgen. De taken en opgaven nemen toe, terwijl de middelen afnemen. De belangrijkste groeiende opgaven zijn:

- Klimaat, energie en duurzaamheid

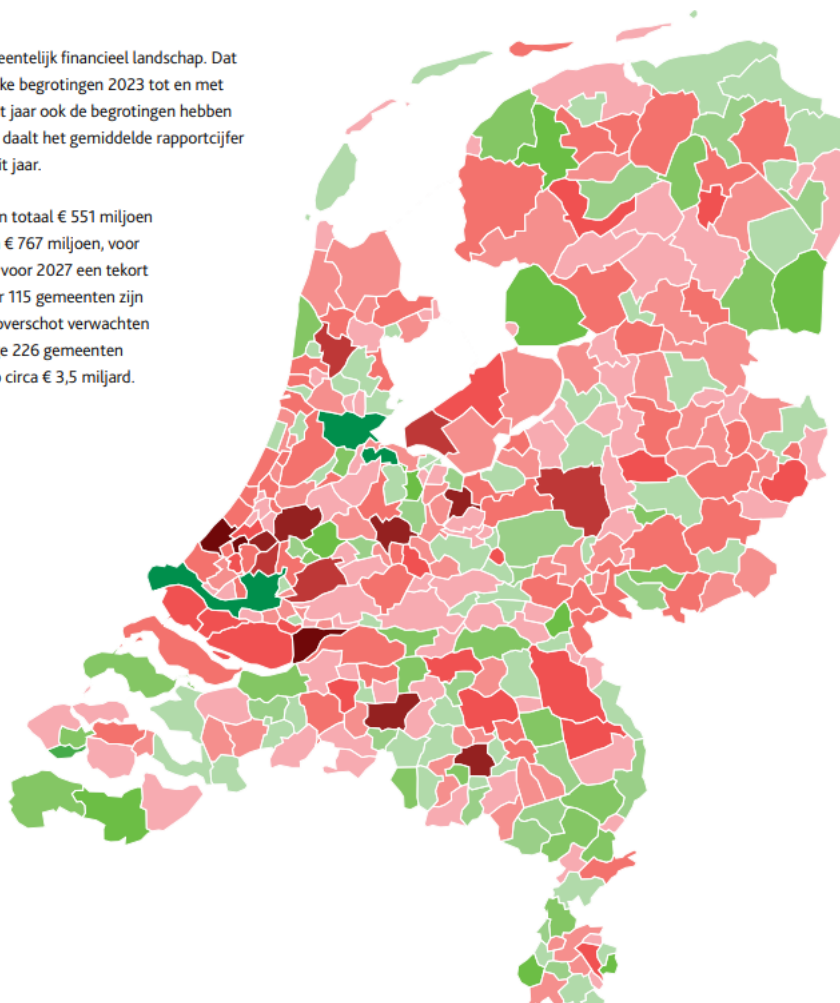
- Woningbouw
- Vergrijzing bevolking en daarmee de druk op de WMO
- Digitalisering en Informatieveiligheid

Een overwegend rood gekleurd gemeentelijk financieel landschap. Dat is wat we zien als we de gemeentelijke begrotingen 2023 tot en met 2027 in kaart brengen. Omdat we dit jaar ook de begrotingen hebben meegenomen in onze berekeningen, daalt het gemiddelde rapportcijfer van een 8,3 vorig jaar naar een 7,4 dit jaar.

Voor 2024 verwachten gemeenten in totaal € 551 miljoen tekort, voor 2025 een overschot van € 767 miljoen, voor 2026 een tekort van € 1,1 miljard en voor 2027 een tekort van € 1 miljard. Verder zien we dat er 115 gemeenten zijn die per saldo over deze vijf jaar een overschot verwachten van in totaal € 1,6 miljard. De overige 226 gemeenten verwachten een tekort van per saldo circa € 3,5 miljard.

Som begroting, voor mutaties reserves (2023-2027)

Overschot (in miljoenen)	Tekort (in miljoenen)
< 5	< 5
5 - 10	5 - 10
10 - 25	10 - 25
25 - 50	25 - 50
50 - 75	50 - 75
75 - 100	75 - 100
> 100	> 100

Bron: BDO – benchmark gemeenten